

bulletin 4

ab DUBEN 2009

akademický

FOTO: STANISLAVA KYSELOVÁ, AKADEMICKÝ BULLETIN

*Předsedové
si na malé slavnosti
v Lannově vile
předali skutečné
i symbolické žezlo.*

AKADEMIE VĚD ČR A MĚSTO TŘEŠŤ POKRAČUJÍ VE SPOLUPRÁCI

VŠECHNA FOTA: STANISLAVA KYSELOVÁ, AKADEMICKÝ BULLETIN

Dlouhodobě dobré vztahy mezi Akademií věd České republiky, Střediskem společných činností AV ČR, v. v. i., a městem Třešť vyústily 9. března 2009 v podpis smlouvy o spolupráci a součinnosti.

Jednání zastupitelstva města Třešť se za AV ČR zúčastnili odstupující předseda prof. Václav Pačes, nový předseda prof. Jiří Drahoš a za SSČ jeho ředitel JUDr. Jiří Malý a Ing. Jan Škoda, ředitel divize správy majetku a služeb SSČ. Smlouvu podepsali společně se starostou města Třešť Ing. Vladislavem Nechvátalem. Záměrem je zejména spolupráce v oblasti rozvoje cestovního ruchu a veřejné infrastruktury v souvislosti s areálem zámku, který je majetkem SSČ. Konkrétně jde o rozvoj konferenčních, ubytovacích a rekreačních služeb. Akademie věd ČR bude s městem Třešť spolupracovat také v oblasti výzkumu, vzdělávání, kultury a sportu.

lsl

FOTO: STANISLAVA KYSELOVÁ, AKADEMICKÝ BULLETIN

Obálka	
Akademie věd ČR a město Třešť pokračují ve spolupráci	2
Nové knihy	3
Děkovné listy pro zaměstnance AV ČR	4
Obsah, úvodník	
Střídání stráží v Akademii	1
Rozhovor	
Nejvyšší zodpovědnost za instituci	2
Akademický sněm	
XXXIV. zasedání Akademického sněmu AV ČR	7
Projev odstupujícího předsedy Akademie věd ČR Václava Pačesa	9
Usnesení XXXIV. zasedání Akademického sněmu AV ČR	14
Ustavující. zasedání Akademické rady AV ČR	15
56. zasedání Akademické rady AV ČR	16
241. zasedání Rady pro výzkum a vývoj	17
Polemika	
Prorazit bariéry	18
Předsednictví v Radě EU	
Akce ve výzkumu a vývoji se rozbíhají	19
Z Bruselu	
Budoucí a vznikající technologie v rámci 7. RP	20
Věda a výzkum	
Padesát let elektrochemie nukleových kyselin	22
Antropocentrismus ve vědách	26
Apokalypticismus, milenarismus a prorocká vidění v 17. století	28
Představujeme projekty	
Věda v praxi aneb Co dokáže úspěšná spolupráce	30
Tribuna	
Člověk a jeho svět – biologie a lidstvo	31
Recenze	
Dějiny českých zemí	34
Ocenění	
Čestné medaile Za zásluhy o Akademii věd České republiky	36
Čestná oborová medaile Františka Palackého	37
Portréty z archivu	
Vojtěch Birnbaum	38
Knihy	
Mocným navzdory	39
Resumé	40

STŘÍDÁNÍ STRÁŽÍ V AKADEMII

Nemůže být větších změn, než jaké přináší střídání vrcholných představitelů v instituci a jejich nejvyšších orgánech. Nové funkční období přivádí nové tváře do vedení celé Akademie. K již nastoupivšímu předsedovi přibyla v poslední březnový den jména nejbližších spolupracovníků v řízení instituce – místopředsedů **Akademické rady**, jimiž jsou: pro I. oblast věd o neživé přírodě prof. **Miroslav Tůma**, ve II. oblasti věd o živé přírodě a chemických věd prof. **Vladimír Mareček**, ve III. vědní oblasti prof. **Jaroslav Pánek**.

Nové představenstvo volila také **Vědecká rada** Akademie věd České republiky na svém ustavujícím zasedání 27. 3. 2009. Předseda i tři místopředsedové povedou Vědeckou radu v období do příštího, tedy XXXV. zasedání Akademického sněmu, kdy se uskuteční doplňovací volba členů Vědecké rady. Předsedou byl zvolen prof. **František Šmahel**, který v čele VR stojí již od roku 2005. Místopředsedou pro I. vědní oblast se stal prof. **Jiří Čtyroký**, s potěšením lze konstatovat, že II. vědní oblast reprezentuje žena, do funkce místopředsedkyně byla zvolena prof. **Blanka Říhová**, a funkce místopředsedy pro III. vědní oblast se ujal doc. **Karel Oliva**. Místopředsedou Vědecké rady pověřeným vedením Grémia pro vědecký titul byl na celé funkční období 2009–2013 zvolen prof. **Karel Ulbrich**.

Bližší složení Akademické rady s rozvržením pracovních oblastí jejich členů se dozvíte na str. 15–16.

Všem nově zvoleným členům Akademické i Vědecké rady Akademie věd České republiky přejeme hodně elánu a úspěchů. ■

MARINA HUŽVÁROVÁ a redakční kolektiv Akademického bulletinu

AKADEMICKÝ BULLETIN

Vydává: Středisko společných činností AV ČR, v. v. i., 110 00 Praha 1, Národní 3
ISSN 1210-9525, registrační číslo MK ČR E 8392

Šéfredaktorka: Mgr. Marina Hužvárová (HaM), tel.: 221 403 531, fax: 221 403 356,
e-mail: huzvarova@ssc.cas.cz

Redakce: Ing. Gabriela Adámková (srd), tel.: 221 403 247, e-mail: adamkova@ssc.cas.cz,
Mgr. Luděk Svoboda (lsd), tel.: 221 403 375, e-mail: svobodaludek@ssc.cas.cz,
fotografie Mgr. Stanislava Kyselová (skys), tel.: 221 403 332, e-mail: kyselova@ssc.cas.cz,
tajemnice redakce Bc. Markéta Pavlíková, tel.: 221 403 513, e-mail: pavlikova@ssc.cas.cz
Překlad resumé: Luděk Svoboda, John Novotný; jazyková korektura: Irena Vítková,
tel.: 221 403 289, e-mail: vitkova@kav.cas.cz

Redakční rada: předseda – doc. RNDr. Jiří Kolbek, CSc., DSc. (AR); členové – PhDr. Antonín Kostlán, CSc., Ing. Karel Pacner, Jiří Padevět, Mgr. Tomáš Palatý, prof. PhDr. František Šmahel, DrSc., JUDr. Miroslav Šmidák

Grafická úprava: Zuzana Grubnerová
Tisk: Serifa, s. r. o., Jinonická 80, 158 00 Praha 5, e-mail: serifa@volny.cz

Příspěvky přijímáme e-mailem na adresu abicko@ssc.cas.cz. Redakce si vyhrazuje právo příspěvků krátiť. Za odborný obsah příspěvku ručí autor.

Adresa redakce: Praha 1, Národní 3, 4. patro – Viola; <http://abicko.avcr.cz>, <http://ab.avcr.cz>.
AB 4/2009 vychází 17. dubna 2009.

NEJVYŠŠÍ ZODPOVĚDNOST ZA INSTITUCI

Poprvé podle nových Stanov Akademie věd ČR, na základě volby předchozího Akademického sněmu a po jmenování prezidentem České republiky, nastoupil dnem 25. března t. r. do vedení Akademie věd ČR její dosavadní místopředseda pro druhou vědní oblast, prezident Evropské federace chemického inženýrství, profesor Jiří Drahoš. Mezní Akademický sněm tvořící předěl mezi funkčními obdobími nejen pánů předsedů, ale i Akademické a Vědecké rady byl rámován do českého předsednictví Radě EU a přibarven vyslovením nedůvěry vládě ČR. Ovšem špičková věda ze všeho nejvíc potřebuje „otevřený prostor“ a co nejméně závislosti na politických rozhodnutích. K tomuto tématu jsme se sešli ještě v místopředsednické pracovně prof. Jiřího Drahoše.

Pane profesore, své nové postavení rád charakterizujete jako převzetí nejvyšší zodpovědnosti za instituci. Děje se tak v době, kdy ČR předsedá Radě EU. Jak vnímáte postavení Akademie věd v mezinárodním kontextu?

Už jsem několikrát uvedl, že v Akademii věd disponujeme velmi schopnými týmy – nerozlišuji evropskou nebo světovou úroveň, neboť to je vlastně protimluv. Přesto však Akademie jako celek není ještě tou respektovanou evropskou institucí. Souvisí to do značné míry s kvalitou výstupů, kde máme zatím rezervy.

Předsednictví samo o sobě zviditelňuje Českou republiku a pochopitelně také Akademii věd, protože se organizuje celá řada akcí, konferencí, seminářů. Akademie věd velmi často akce spolupřepřádá a to jí přináší určité popularizační renomé.

Domníváte se, že je podobných aktivit dostatek?

Na můj vkus jich je až dost. Na některých by se měly vyřešit problémy, o nichž se diskutuje už velmi dlouho. Například u mobility vědeckého dorostu se programy Evropské unie pro mladé vědecké pracovníky posunuly, kam neměly: podporují pouze naprostou smetánku, a to je velmi špatné. Prof. Helena Illnerová organizuje o mobilitě konferenci a rádi bychom, aby z ní vzešlo něco jako „pražské prohlášení“. Zní to sice trochu nadneseně, ale pokud se komunita na něčem shodne a nazve to „lisabonské“ či „lublaňské“, tak to dodá věci určitou váhu. Chceme-li něco změnit a působit na Evropskou komisi, aby programy přizpůsobila, je právě mobilita mladých jednou z důležitých priorit.

Vzhledem k čtyřletému působení na pozici místopředsedy máte výhodnou startovní pozici, usnadněnou volbami už na předcházejícím sněmu. Akademický sněm nyní volí novou Akademickou a Vědeckou radu a je známo, že považujete tento systém za šikovnější. Čím je pro vás výhodný?

Určitě je to systém, který dovoluje lobbování předsedy za některé členy Akademické rady. Samozřejmě je volba tajná a byl bych nerad, kdyby se doporučení a názory předsedy staly „polibkem smrti“ pro kandidáty, jejichž převis není tak obrovský – největší je ve třetí oblasti věd. Přesto však mám o složení Akademické rady určitou představu a ty tři měsíce od mé volby mi daly možnost promyslet si kvalitu kandidátů, promluvit si s těmi, jež jsem neznal. Beru to velmi věcně, a protože Akademická rada bude tvořit nejbližší okruh mých spolupracovníků, myslím si, že je to zcela legitimní.

Akademické ústavy se v minulých letech úspěšně transformovaly do formy veřejných výzkumných institucí. Nyní se občas zdá, jako by probleskovaly odstředivé či komerčně laděné tendence. Jakou míru zastřešení a společného směřování by měla Akademie zajišťovat, ale současně i vyžadovat?

Ústavy byly právníckými osobami i před přechodem na VVI, Akademie tedy na ně neměla příliš velký přímý vliv. Vůbec nepřipadalo v úvahu, aby byl nějaký ústav řízen z centra. Tato nezávislost se přechodem na VVI ještě posílila. Na druhé straně jsou při ústavech zřízeny standardní instituce, které by měly dohlížet na zájmy zřizovatele, tedy dozorčí ra-

VŠECHNA FOTA: STANISLAVA KYSELOVÁ, AKADEMICKÝ BULLETIN

dy, a ředitele stále jmenuje a odvolává předseda AV ČR po vyjádření Akademické rady. Myslím si, že vyloženě odstředivé tendence v ústavech ani nejsou. Samozřejmě se naskytá větší možnost vstupovat do určitých společných aktivit se soukromými subjekty, dokonce do nich vkládat – se souhlasem zřizovatele – finance. Možnost vstupovat do takových aktivit se však netýká příliš velkého množství ústavů. Je to spíše laděno směrem k transferu technologií, zužitkování výsledků výzkumu ústavů druhé nebo první oblasti věd. Odstředivou tendenci tedy nevidím, i když možné nebezpečí majetkových problémů tu je, ale to už musí ohlídat dozorcí rada a samozřejmě vedení Akademie.

Za dva roky čeká akademická pracoviště hodnocení, v jehož důsledku může jít některým ústavům doslova o život. Vy navrhujete zřízení instituce, v níž by nepracovali a výzkum a vývoj nehodnotili úředníci nebo poučení vědci, ale profesionálové. Jakou šanci má váš návrh a může být do zmíněného roku 2011 naplněn?

Ač se to v současných dohadách o metodice hodnocení a podobných záležitostech, k nimž se Akademie i já vyjadřujeme poměrně kriticky, nezdá, dal by se s Radou pro výzkum a vývoj pro zřízení takové instituce poměrně rychle najít konsensus. Se členy rady jsme se o tom na různých úrovních bavili a nevidíme zásadní překážku. Problém je, že tým poučených amatérů začal vymýšlet způsoby kvantifikace pro sám proces hodnocení. Kvantifikace je nutná, ale na základě kvantity nelze automaticky odvozovat peníze. A to my kritizujeme. Myslím si proto, že zřídit v České republice instituci pro hod-

nocení je naprosto nutné a nebyl by to ani tak problém nedohody s Radou pro výzkum a vývoj. Stát, který investuje mnoho miliard do výzkumu a vývoje, by měl najít pár desítek milionů na zabezpečení jejího provozu už proto, že by měla garantovat kvalitu hodnocení, od kterého se financování institucí odvíjí. Pokud se jedná o Akademii, ta určitý způsob hodnocení nastavený má. A zda se ho některý ústav má obávat? Řekl bych, že změny jsou celkem reálné. Nemůžeme si pořád říkat, že jsme všichni stejně dobří. Otázkou je pouze objektivní pojmenování a posouzení kvality. Tam bych si ani já jako předseda nikdy netroufl vynášet subjektivní soudy, zda tu nějaký ústav už nemá co dělat.

Přestože by se mělo jednat o mezinárodní panel odborníků, ani metodika hodnocení není plně vyhovující. Lze nějak zabránit, aby vinou hodnocení nevznikly případné chyby a nedošlo k poškození nějakého ústavu, jak se nedávno stalo například Ústavu experimentální botaniky?

Ačkoli se to tak vedení ústavu určitě nejevilo, jde o docela dobrý příklad toho, co se může stát. Důležité je, že si z něj Akademická rada vzala ponaučení, že i komise odborníků se může zmýlit. Komise určitě nebyly nastaveny tak, aby do detailu pojal veškerou šíři oborů, jež se v určité sekci či oblasti věd řeší. Šlo o varovný příklad a je nutné nestrkat hlavu do písku, ale postavit se k problému čelem a říci: „Dobře, udělali jsme chybu a příště už si musíme dát dobrý pozor, aby se nestala!“ Opět se ukázalo, že pro drtivou většinu oborů v první a druhé oblasti věd musí být hodnocení provedeno zahraničními odborníky – český rybník je skutečně příliš malý.

Podle nového zákona o Akademii věd České republiky jmenoval předsedu AV ČR Jiřího Drahoše prezident České republiky.

V uvedeném případě sehrála úlohu i skutečnost, že paní ředitelka Eva Zažímalová je natolik vstřícná a optimistická bytost, že celou nepříjemnou situaci ustála...

Jsem rád, že věc nenechala být, protože ani Akademická rada nemůže dohlédnout na všechny detaily. Nemohli jsme podrobně probírat hodnocení každého jednotlivého ústavu. Udělali jsme chybu, že jsme se paušálně spolehli na komise jako na nezávislé orgány, které provedly hodnocení a vydaly verdikt. Musí však vždy existovat možnost odvolání a já jsem rád, že paní ředitelka Zažímalová tohoto odvolání využila. Akademická rada konstatovala, že s komisí nesouhlasí, její verdikt změnila a posunula Ústav experimentální botaniky zpět do kategorie A. Je to tedy celkem dobrá modelová studie, byť by si ji ÚEB i paní ředitelka určitě radši odпустиly.

Peníze, peníze, o ty stále běží... V systému rozdělování státních financí na vědu a výzkum máme pořád nedostatky, přestože dílčích úspěchů bylo dosaženo. Prof. Václav Pačes poukázal na nespravedlivé nastavení připravované novely zákona 130 směrem k Akademii. Nebude Akademie v národní politice výzkumu a vývoje zase znevýhodněna? Nepochybně vás v tomto směru čekají tvrdá vyjednávání.

Vyjednávání už začala. Rád bych ale doplnil, že nejde jen o Akademii věd. Nikoli novela zákona 130, ale jedna jediná věta v této novele – způsob jakým se rozdělují finance po zhodnocení – je špatná. Zjistili jsme, že v kombinaci s nedomyšlenou metodikou hodnocení poškozuje nejenom Akademii, ale

celou českou vědu a výzkum. V reformě se tvrdí, že primární je excelence – ve výzkumu, ve vývoji, v inovacích. Je jednoznačně prokazatelné, že jeden odstavec jednoho paragrafu skutečně působí proti excelenci, a my namítáme, že obecně velmi špatně působí na vědeckou komunitu v tomto státě. Pokud jde proti excelenci – a Akademie je doufám stále velmi dobrou institucí, která se o excelenci snaží – pak logicky musí dopadnout i na Akademii.

Podaří se situaci napravit?

Doufám, že alespoň pokud jde o příští rok ano. Druhá věc je, jak celou věc směřovat pro další léta. Zastáváme názor, že se tento paragraf musí v novele změnit. Otázkou do značné míry politických jednání je, zda se změnu podaří prosadit při schvalování současné novely, nebo až po jejím přijetí.

Osm let jste působil jako ředitel Ústavu chemických procesů, jste prezidentem Evropské federace chemického inženýrství a vysokoškolským profesorem. Jako jednu z priorit uvádíte prohloubení spolupráce s vysokými školami při prosazování strategických cílů výzkumu a vývoje. Jenže podle současného nastavení jsou např. při způsobu školení doktorandů na akademických pracovištích stavěny vysoké školy a Akademie do role soupeřů. Povede se táhnout za jeden provaz, když se svádějí největší bitvy o peníze a současně by mělo jít oběma institucím o společný cíl?

Připouštím, že cíle Akademie věd a vysokých škol mohou být v některých případech protichůdné.

Vámi zmíněná výchova doktorandů je klasickým příkladem. My nemůžeme doktorandy imatrikulovat, jsou zapsáni na vysokých školách, ale mnozí mají působiště na ústavech Akademie v plném nasazení. Fakulta jim pouze vyplácí stipendium, které dostávají od ministerstva školství, nedává nám na ně žádné provozní prostředky. S tím jsme schopni se vyrovnat. Co by však mělo být předmětem diskuse strategického významu je, že současná varianta hodnocení výsledků výzkumu a vývoje dělí získané body (třeba za články v časopisech) mezi instituce, které se na něm podílejí. Je-li pod ním podepsán doktorand vysoké školy a pokud např. fakulta prosazuje, což se děje bohužel velmi často, že musí být na společné práci uvedena, ač s ní nemá nic společného a o doktoranda se nestará, paradoxně ubírá finance Akademii věd a přidává je vysokým školám. Mohlo by se zdát, že domluva není možná, ale hovořil jsem s několika čelnými představiteli vysokých škol, kteří mi potvrdili, že by se o tomto problému diskutovat určitě mělo a dalo. I když zdánlivě jdeme proti sobě, žádný rozumný rektor podle mého názoru nemůže přijmout filozofii, že by ústavům Akademie neplynuly provozní peníze, a ještě by se jí další odebraly a přidaly vysokým školám. Jen proto, že Akademie nemůže mít doktorské studenty. Kvůli takovým případům se musíme sejít a otevřeně si pohovořit, což jsme v minulosti bohužel vždy nedělali. A právě to mám na mysli, když mluvím o strategické spolupráci s vysokými školami. Nemusíme se vždy shodnout, ale musíme umět diskutovat. Doktorandi jsou sice žhavé téma, ale je tu dále záležitost kolem hodnocení. Krátkodobě se může zdát, že je metodika hodnoce-

ní pro určitou fakultu nebo vysokou školu výhodná, ale je třeba si sednout ke stolu a pobavit se o tom, že pro kvalitu české vědy a výzkumu by mohla být cestou do záhuby.

Pokusme se ze současné, pro Akademii nevýhodné situace vytěžit optimističtější hledisko. Jistě jsou mezi doktorandy tací, kteří vytvoří přidanou hodnotu?

Dobrý doktorand je v každém případě přínosem. Špatné doktorandy bychom brát neměli, protože nekvalitní doktorand nadělá více škody než užítku, je s ním spousta práce a školitel za něj musí skoro všechno odpracovat sám. Obecně však doktorandi přínosem jsou, a to v drtivé většině!

Naše kultura je postavena na neustálém soupeření, pořád se s někým porovnáváme a mnohdy k tomu vyhledáváme až absurdní parametry. Je dobré stále takto zápasit a nemít nikdy klid? Je správné a dlouhodobě únosné zvyšovat tempo za každou cenu? Nedosáhne nakonec pomalejší vytrvalec svého cíle spolehlivěji než super rychlý sprinter?

To už je skoro filozofická otázka přístupu k životu. Kdyby se o funkci předsedy Akademie ucházel buddhistický mnich, tak by byl jeho pohled na věc úplně jiný. To není kritika našeho způsobu života, prostě naše civilizace takto funguje a jedním z hnačích motorů vývoje je určitá soutěž, soupeření, snaha být lepší než druhý. Víím, že tuto filozofii nezažívá zdaleka celý svět, a taky považuji za chybné ji celému světu vnucovat. My však nemůžeme zavádět způsob pomalého tempa a říkat si, že všech-

Václav Pačes a Jiří Drahoš při podpisu protokolu o předání funkce předsedy AV ČR. Při této příležitosti obdržel V. Pačes nejvyšší vyznamenání AV ČR – medaili De Scientia et Humanitate Optime Meritis.

ny jednou stejně dohoníme, přestože oni rychle upalují dál. Myslím si, že princip soutěživosti ve vědě je dobrý, nesmí se však stát motivací sám o sobě. Publikovat víc a víc článků, ale na úkor jejich kvality. Mimochodem celý grantový systém, tak jak byl v posledních desetiletích zaveden, působí v tomto směru kontraproduktivně. Ještě si pamatuji, když jsem jako vědecký aspirant přišel na ústav, měla většina článků, které jsem si našel v časopisech z 50. a 60. let, mnoho desítek stran. Dnes by vás šéf nutil, abyste z toho udělal články čtyři. Tempo, kterému se musíme přizpůsobit, je někdy paradoxně možná proti vývoji a pokroku, ale systém je tak bohužel nastaven a nedostanete peníze ani od naší grantové agentury, ani z evropské nebo americké, když nevykážete, že jste hvězda, že máte kvalitní výsledky a že publikujete. Nasedli jsme do vlaku, z kterého se tak jednoduše nevystupuje.

Stále se hledá hvězda, ale čím dál víc vědomostí sdílíme – a kdo víc než badatelská komunita? Sotva se něco objeví, už na tom někdo jiný staví další patro. Jak se pak může určit hvězda, nejlepší jedinec, když všichni staví na výsledcích celých týmů?

Někdy je to otázka štěstí – být v pravou chvíli na pravém místě. Vždy stavíte na výsledcích někoho jiného. Vaše výjimečnost spočívá v tom, že domyslíte něco, co jiní ani domyslet nemohli anebo je to nenapadlo. Znáám řadu prací, které sice staví na minulých výsledcích, ale posouvají je vpřed jen minimálně, aniž by došlo k explozi a objevilo se něco geniálního. Profesor Holý začal na výzkumu, který dnes zužitkovává, před 40 lety. Kdo mohl tehdy předpokládat, jak se bude situace vyvíjet. Ani vědečtí doktorandi, kteří dnes publikují docela zajímavé věci, nemohou vědět, jestli se z nich něco využije za dva roky nebo za dvacet let. Je to otázka štěstí, ale osvědčené heslo „štěstí přeje připraveným“ platí i ve vědě. Nemyslím si, že by geniální objev udělal někdo, kdo je neschopný, kdo není intelektuálně skutečně hvězdou, ale také kdo nemá trochu toho štěstí.

Nicméně hvězd je vždycky omezené množství a potřebují mít základnu, která jim umožní vyniknout.

Samozřejmě. Dnes je vědecká práce většinou týmová, každý tým má více pracovníků a ne každý může hrát roli hvězdy. Jednou jsem se zmínil, že

v Akademii už někteří pracovníci nefungují ani jako nosiči vody, jak se říká v pelotonu. Nebylo to miněno pejorativně. V týmu musí být spolehliví kvalitní lidé, kteří na skvělé úrovni odvedou svůj kus práce, ale nemůže být každý v týmu hvězda. Takový tým by ani nefungoval a rozpadl by se. Když je velké množství hvězd pohromadě, končí to většinou velkým třeskem. Považuji za logické, že systém vědecké práce je nastaven tak, že někdo sice nedostal Nobelovu cenu, ale posune svůj obor o kousek dál. Jiný je hvězda a má navíc štěstí, že je ve správné chvíli na správném místě a Nobelovu cenu třeba i získá. Tak to prostě ve vědě funguje.

Co byste chtěl během svého předsednictví dokázat, máte vizi, o níž byste mohl říci: „Proto tu práci dělám!“?

Vždy zdůrazňuji, že předsednictví je pro mě určitým vyjádřením pocitu zodpovědnosti za instituci. Člověk v této funkci doufá, že se podaří vše ještě zkvalitnit a že Akademii posune dále. U všech předsedů, kteří Akademii vedli po devadesátém roce, převážil pocit zodpovědnosti, někdy až docela nepřijemný, tíživý.

Působíte pragmaticky a vyrovnaně s tím, že z předsednické pracovny je do laboratoře skutečně daleko. Sice se vzdáváte bádání, vzdáte se také zpívání?

Ne! Když vystoupíte z vlaku výzkumu a badatelské činnosti – on jede hrozně rychle – najednou zjistíte, že vás poučují doktorandi, což je ale dobré, protože to znamená, že máte schopné lidi. Zpívání je v tomto ohledu jednodušší. I když nejdu na dvě nebo tři zkoušky (právě nacvičujeme *Stvoření* od Haydna), mohu skladbu dostudovat třeba v letadle, kam si беру noty i nahrávky, nebo mi letitá praxe umožňuje jednodušší partie zpívat z listu. To se vám ve vědě nemůže podařit: tam vám vlak opravdu odjede a návrat je složitý. Zpívání se určitě nevzdám, je pro mě odpočinkem, relaxací. Někdy jej nazývám v dobrém slova smyslu vymytí mozku – brainwashing. Zpívání je jedna z mála chvil, kdy zapomenu na vědu i Akademii, a po zkoušce dokonce jedu domů dobře naladěný a problémy si ani nepřipouštím. Ty se pak vynoří zase v noci, když se člověk vzbudí. Brainwashing na zkoušce je k nezaplacení, a i proto je důležité, abych si zpívání udržel. ■

MARINA HUŽVÁROVÁ

XXXIV. ZASEDÁNÍ AKADEMICKÉHO SNĚMU AV ČR

XXXIV. zasedání Akademického sněmu se sešlo v úterý dne 24. března 2009 v tradičních prostorách Národního domu na pražských Vinohradech. Tímto datem konání byl předurčen i jeho hlavní obsah a význam: dnem 24. března 2009 totiž skončilo čtyřleté funkční období dosavadního předsedy AV ČR, Akademické rady a Vědecké rady AV ČR, které trvalo od března 2005.

VŠECHNA FOTA: STAMISLAVA KYSELOVÁ, AKADEMICKÝ BULLETIN

Nový předseda AV ČR prof. Jiří Drahoš byl navržen již XXXIII. zasedáním Akademického sněmu v prosinci 2008. Po souhlasném vyjádření vlády ČR jej dne 13. března 2009 jmenoval do této funkce s účinností od 25. března 2009 prezident republiky Václav Klaus. Úkolem XXXIV. zasedání Akademického sněmu tedy bylo, aby zvolilo další členy Akademické rady a členy Vědecké rady AV ČR na funkční období 2009–2013.

Zasedání Sněmu se zúčastnilo 209 z celkového počtu 255 jeho členů a 47 pozvaných hostů. Z pověření předsedy AV ČR prof. Václava Pačesa je zahájil a řídil místopředseda AV ČR prof. Jaroslav Pánek.

Prvním hlavním bodem sněmovního jednání bylo **zamyšlení prof. Václava Pačesa nad vývojem a činností Akademie věd ČR v uplynulých čtyřech letech**, v němž se odstupující předseda zabýval hlavními pozitivními výsledky vývoje a činnosti této instituce v uplynulém období i přetrvávajícími problémy

a nedostatky v její práci a vyjádřil některá doporučení a náměty k další činnosti nového vedení Akademie. Součástí tohoto bodu bylo také posouzení návrhu výroční zprávy o činnosti AV ČR za rok 2008 a zprávy o činnosti Akademické rady AV ČR od posledního zasedání Akademického sněmu (*úplné znění projevu prof. Václava Pačesa zveřejňujeme níže*). V diskusi k projevu vystoupili s pozdravnými projevy, oceněním dosavadní činnosti Akademie a výzvami k dalšímu prohloubení vzájemné spolupráce hosté Sněmu – předseda Výboru pro vzdělávání, vědu, kulturu, lidská práva a petice Senátu Parlamentu České republiky PhDr. Jaromír Jermář, místopředseda Rady pro výzkum a vývoj a předseda Rady vysokých škol prof. Vladimír Haasz a předseda České konference rektorů prof. Jan Hron.

Dalším bodem programu byla **zpráva o činnosti Vědecké rady AV ČR ve funkčním období 2005–2009 a koncepční návrhy Vědecké rady pro další období.**

Na ustavujícím zasedání Vědecké rady 27. 3. 2009 byl předsedou opět zvolen František Šmahel.

Písemné materiály k těmto otázkám stručně uvedl odstupující předseda Vědecké rady AV ČR prof. František Šmahel, který ocenil velmi aktivní a iniciativní činnost tohoto orgánu a poděkoval členům i dalším spolupracovníkům za jejich práci.

Třetí hodnotící zprávu, týkající se **hospodaření Akademie věd ČR v roce 2008 a jejího závěrečného účtu za tento rok**, přednesl člen předsednictva Akademické rady RNDr. Jiří Rákosník, který ocenil stabilizovanou ekonomickou situaci AV ČR v roce 2008 a skutečnost, že 45 pracovišť AV ČR vykázalo v tomto druhém roce hospodaření v režimu veřejných výzkumných institucí zlepšený hospodářský výsledek, přičemž ke zhoršení nedošlo na žádném pracovišti. Na jeho referát navázala pravidelná **zpráva o činnosti Dozorčí komise Akademického sněmu**, kterou podal předseda komise prof. Jaroslav Spížek. Obě zprávy přijal Akademický sněm bez připomínek.

Již na počátku svého jednání schválil Akademický sněm přesnou volební proceduru a během celého dne pak probíhaly – v obou případech ve dvou volebních kolech – **volby členů Akademické rady a členů Vědecké rady AV ČR na funkční období 2009–2013**. Výsledek voleb však byl rozdílný: zatímco do Akademické rady byl zvolen plný počet 15 členů (s předsedou AV ČR a předsedou Vědecké rady AV ČR bude tedy mít Akademická rada opět 17 členů), do Vědecké

rady se dvěma koly voleb podařilo vybrat pouze 19 z předpokládaného počtu 30 členů. Po uzavření druhého volebního kola proto Sněm rozhodl, že ve volbě členů Vědecké rady se již na tomto zasedání nebude pokračovat, a uložil Akademické radě, aby na příští zasedání Sněmu připravila doplňovací volbu. *Seznam zvolených členů obou orgánů je uveden v usnesení Sněmu, které v dalším textu rovněž zveřejňujeme.*

Návrh **závěrečného usnesení Sněmu** předložil jménem návrhové komise Sněmu její předseda dr. Martin Steiner. Po živé diskusi bylo rozhodnuto doplnit usnesení o další bod, kterým Sněm vyjádřil zásadní nesouhlas s dokumentem *Metodika hodnocení výsledků výzkumu a vývoje 2008*, uplatňovaným Radou pro výzkum a vývoj, a uložil Akademické radě, aby připravila návrh vhodné metodiky a prosazovala jej v Radě pro výzkum a vývoj a jiných kompetentních grémiích. Takto doplněné usnesení pak bylo jednomyslně přijato.

Na závěr zasedání oslovili Sněm krátkými projevy odstupující předseda AV ČR prof. Václav Pačes a její nový předseda prof. Jiří Drahoš.

MIROSLAV ŠMIDÁK,
Kancelář AV ČR

Jedním z pozvaných hostů byl také předseda České konference rektorů Jan Hron.

Členové Akademické rady, která na tomto Sněmu ukončila své funkční období.

PROJEV ODSTUPUJÍCÍHO PŘEDSEDY AKADEMIE VĚD ČR VÁCLAVA PAČESA

VŠECHNA FOTA: STANISLAVA KYSELOVÁ, AKADEMICKÝ BULLETIN

Vážené členky a členové Akademického sněmu, vážení hosté, milé kolegyně a kolegové,

své poslední vystoupení ve funkci předsedy Akademie věd České republiky bych rád věnoval krátkému zamyšlení nad vývojem života a činnosti Akademie v končícím čtyřletém funkčním období mém, Akademické i Vědecké rady AV ČR.

Musím přiznat, že jsem k tomuto zamyšlení a kritickému rozboru přistupoval s jistými rozpaky. Na jedné straně jsem upřímně přesvědčen, že jsme se v uplynulých čtyřech letech snažili pracovat co nejlépe a že Akademie pokračovala v pozitivním vývoji jako moderní, demokratická a ve svém celku kvalitní vědecká instituce. Na druhé straně si ovšem uvědomuji, že se nám některé dobré záměry a úmysly realizovat nepodařilo, že jsme při řešení některých problémů uvázli v půli cesty a jejich dokončení zbude na naše nástupce. A zvláště mne mrzí, že jsme značnou část času a sil museli namísto pozitivní tvůrčí činnosti obětovat na neustálou a opakující se obranu proti mylným, možná dobře míněným, ale ve svých důsledcích často škodlivým představám o tom, jak by měla fungovat naše věda a jak by měl být řízen a zajišťován její rozvoj. Na základě svých celoživotních zkušeností se bohužel obávám, že lze sice někdy dosáhnout dílčích úspěchů, ale celkově tento trend nikdy neskončí a budou s tím muset počítat i všichni, kteří přijdou po nás.

Uplynulé čtyřleté období bylo velmi důležité pro institucionální vývoj naší Akademie a pro vytváření nových vnějších legislativních, organizačních a ekonomických podmínek pro její činnost. Po přijetí zákona o veřejných výzkumných institucích, kterým byla na základě dosavadních zkušeností i reflexe nových potřeb a možností konečně vytvořena přijatelná právní a ekonomická forma pro fungování mimouniverzitních vědeckých pracovišť, jsme v duchu tohoto

zákona a na něj navazující novely zákona o Akademii věd ČR přijali nové Stanovy a řadu dalších potřebných ekonomických, organizačních a právních opatření včetně tak významných dokumentů, jako je Etický kodex výzkumných pracovníků AV ČR a Kariérní řád vysokoškolsky vzdělaných pracovníků AV ČR. K prvnímu lednu 2007 přestala být pracoviště AV ČR státními příspěvkovými organizacemi a začala se konstituovat a fungovat jako veřejné výzkumné instituce. Změnilo se jejich vnitřní uspořádání a zásadním způsobem se zvýšila jejich vědecká, ekonomická i organizační samostatnost i vlastní odpovědnost. Změna se uskutečnila bez poklesu vědecké výkonnosti pracovišť Akademie a nebyla jí dotčena ani soudržnost celé soustavy pracovišť a duch jejich spolupráce a porozumění. Zároveň byla při této změně plně zachována demokratická samosprávná soustava celoodakademických orgánů i osvědčený a téměř dvaceti lety dobrých zkušeností potvrzený způsob jejich vytváření a fungování. Celoodakademické orgány nejsou v dnešních podmínkách vrchnostenskou institucí vědeckých pracovišť, ale mají zákonem přesně definované postavení jejich zřizovatele a jejich hlavní úlohou je přispívat k vytváření optimálních vnitřních i vnějších podmínek pro vědeckou práci i veškerou ostatní činnost pracovišť. Tuto pro Akademii vlastní demokratickou a samosprávnou strukturu si musíme i do budoucna uchovávat a chránit, protože je hlavní záštitou před možným narušením svobody vědeckého bádání.

Vše, co bylo vykonáno při přechodu pracovišť AV ČR na veřejné výzkumné instituce, se již začíná příznivě projevovat ve vědecké i ostatní činnosti Akademie a jejích pracovišť a v jejich pozici vůči odborné i širší veřejnosti. Dovolte mi proto, abych dnes ještě jednou srdečně poděkoval vám všem, kteří jste se na pracovištích Akademie i v její centrále účastnili práce na této přeměně. Zvláště bych chtěl poděkovat těm, kteří pod vedením člena Akademické rady doc. Vlčka řešili a téměř beze zbytku vyřešili majetkoprávní otázky související s přechodem nemovitostí, které v celé této transformaci patřily k nejsložitějším a nejcitlivějším.

Sotva jsme alespoň v hlavních rysech uzavřeli přechod pracovišť na veřejné výzkumné instituce, přišla vláda České republiky s podnětem na uskutečnění celkové reformy systému našeho výzkumu, vývoje a inovací. Podnět Akademie věd uvítala, neboť podstatnou nápravu poměrů v této ob-

lasti a zejména zabezpečení co neefektivnějšího a nejracionálnějšího užívání stále ještě omezených finančních prostředků, které jsou do ní vkládány, pokládá za aktuální a potřebné. Rovněž s vládou stanovenými zásadami reformy se v podstatě ztotožňujeme. Přesto byla Akademie vnímána, jako že jen vlažně tyto změny podporuje – snad se pamatujete na dopis předsedy vlády M. Topolánka minulému zasedání Akademického sněmu a na stanovisko, které jsem k němu zaujal. Jde tu totiž o něco zcela jiného, o to, aby se správné a rozumné zásady reformy konkretizovaly a realizovaly promyšleně a uvážene, v neustálém kontaktu se širokou odbornou veřejností, a aby se nestaly úspěchanou akcí úzké skupiny lidí, kteří pod časovým či politickým tlakem často volí, ne vždy správná, zjednodušená řešení. Proto jsme se, pokud to bylo možné, tolik kriticky angažovali v přípravě novely zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků, která se má stát legislativním základem celé reformy. Zdá se, že tohoto cíle se nakonec aspoň v hlavních rysech podařilo dosáhnout a že zákon, který byl dne 3. března t. r. přijat Poslaneckou sněmovnou Parlamentu, bude v tomto ohledu svou funkci v podstatě plnit.

Vzápětí se však objevil další problém, který potvrzuje nedostatečnou promyšlenost konkrétního provádění reformy. Jak víte, reforma stanovila správnou zásadu, že výše institucionální podpory jednotlivým výzkumným organizacím i celým příslušným rozpočtovým kapitolám se má do budoucna odvíjet od množství a zejména kvality a významu výzkumných výsledků, kterých tyto instituce v předcházejícím období dosáhly. Jejím uplatněním ovšem ne-

smírně vzrůstá význam správného a spravedlivého hodnocení všech faktorů v souladu s mezinárodními standardy a zkušenostmi. S takovým hodnocením máme značné pozitivní zkušenosti v Akademii, avšak nevyužívají se na rozhodující, tedy celostátní úrovni. Metodika hodnocení, kterou uplatňuje a na níž přes všechny námitky neústupně trvá Rada pro výzkum a vývoj, vychází z nereálné koncepce, která byla ve vědecky vyspělých zemích dávno překonána. Chápu, že taková metodika některým činitelům vyhovuje. Vždyť, řečeno jen s mírou nadsázky, by při jejím důsledném uplatnění stačil na „zhodnocení“ celé obrovské, složité a mnohotvárné činnosti, jakou je český výzkum a vývoj, jediný státní úředník s počítačem. Ve skutečnosti však je tato metodika špatná, zavádějící a škodlivá, protože působí nikoli ve prospěch hlavních cílů reformy, ale proti nim. Místo aby v souladu s reformou podporovala vysokou mezinárodní úroveň a excelenci výzkumu, poškozují svým dopadem kvalitní vědecká pracoviště a stimuluje výzkumné instituce i jednotlivé pracovníky k honbě za rychlým ziskem co největšího množství často podprůměrných a dokonce nicotných výsledků. Místo aby bránila masivním únikům peněz určených na výzkum, vývoj a inovace, vytváří umělé bariéry a rozpory mezi institucemi, které náš výzkum v největší míře „táhnou“, tedy vysokými školami a Akademii věd. A v neposlední řadě znevažuje zejména výsledky humanitních a společenských věd. Paradoxně k tomu dochází právě v době, kdy z těchto pracovišť vzešly vynikající syntetické výsledky dlouhodobého výzkumu, které budou představovat trvalou hodnotu nejen pro naši

národní kulturu, ale i pro světovou vědu, jako jsou monumentální osmisvazková syntéza *Archeologie pravěkých Čech*, *Dějiny českého výtvarného umění*, *Lexikon české literatury*, *Etnografický atlas Čech, Moravy a Slezska* a řada dalších. A k tomu všemu ještě používaná metodika vychází z často nespolehlivých a nedokonalých podkladů, na jejichž nevyrovnanou úroveň bylo již mnohokrát poukazováno.

Obracím se proto s největší naléhavostí na nové vedení AV ČR, aby o této záležitosti s Radou pro výzkum a vývoj dále důrazně jednalo a aby správná a potřebná zásada určování výše institucionální podpory podle dosažených výsledků byla v plném rozsahu uplatněna až tehdy, kdy bude mít příslušný orgán k dispozici spolehlivou a objektivní metodiku hodnocení odpovídající současným mezinárodním standardům. Snad by k tomu mohl přispět i chystaný hloubkový mezinárodní audit celé problematiky našeho výzkumu, vývoje a inovací.

V souvislosti s prováděním reformy systému VVI vznáším k nastupujícímu vedení AV ČR ještě jednu důležitou žádost: jedním z nepříliš vítaných, avšak systémově odůvodněných důsledků novelizovaného zákona o podpoře výzkumu a vývoje bude i postupné ukončení činnosti průkopnická účelového financování československého a pak českého výzkumu, totiž otevřené Grantové agentury Akademie věd ČR. Účelovou podporu v oblasti základního výzkumu bude napříště zajišťovat pouze celostátní Grantová agentura České republiky a v oblasti aplikovaného výzkumu, vývoje a inovací nově zřizovaná Technologická agentura České republiky. Z toho vyplynou pro Akademii věd ČR dva úkoly: – na základě vlastních dlouholetých zkušeností po personální a odborné stránce maximálně přispívat k vysoké úrovni činnosti celostátní Grantové i Technologické agentury a samozřejmě také plně využívat jejich služeb a prostředků – v této nové situaci účelně modifikovat i způsob poskytování institucionální podpory našim vlastním pracovištím. Není totiž pochyby o tom, že sama podstata a povaha základního výzkumu, který je hlavní náplní činnosti akademických ústavů, vyžaduje, aby vedle standardního dlouhodobého finančního zabezpečení základní výzkumné činnosti existovala i určitá možnost mimořádně a rychle finančně podpořit nové slibné výzkumné projekty, ať již se zrodí z průběhu vlastní vědecké práce nebo ze sledování a reflektování nových trendů a směrů světové vědy. Protože další veřejné soutěže Grantové agentury AV ČR, které se snažily tuto potřebu alespoň zčásti pokrývat, již nebudou vypisovány, je naléhavě třeba připravit co nejdříve nový systém zajišťování tohoto úkolu a vyčlenit pro něj i přiměřenou část disponibilních prostředků. V této souvislosti mě zejména mrzí, že ukončením činnosti naší Grantové agentury končí i specializované

granty pro rodiče vracující se z rodičovské dovolené, umožňující jim rychlý návrat k vědecké práci.

Zamysleme se však nyní nad vlastními aktivitami a vnitřním životem Akademie, především nad její výzkumnou činností. Jak jsem již konstatoval, myslím, že v této klíčové oblasti můžeme být s dosaženými výsledky celkem spokojeni. Na většině pracovišť panovala dobrá atmosféra příznivá tvůrčí vědecké práci. Poměrně dobře, i když jistě zdaleka ne v souladu se všemi požadavky a přáními, byla naše výzkumná činnost zajištěna po ekonomické stránce. Realizovalo se několik rozsáhlých investičních akcí a soustavně se zlepšovalo přístrojové vybavení pracovišť včetně vybudování náročných unikátních zařízení nejvyšší mezinárodní úrovně. Dále se podstatně zkvalitňovalo využívání informačních a komunikačních technologií. To vše se odrazilo v soustavném nárůstu množství a kvality dosahovaných výzkumných výsledků, který je průkazně doložen např. počtem prací z ústavů AV ČR každoročně registrovaných v systému *Web of Science*. Ten za uplynulé čtyři roky vzrostl o plných 30 %. A pokud jde o kvalitu vědecké produkce, pak průměrná citovanost prací výzkumných pracovníků AV ČR byla za uplynulá léta o 36 % vyšší než prací pocházejících z ostatních českých výzkumných institucí. Stejně trendy potvrdilo i průběžné hodnocení výzkumných záměrů a výsledků vědecké a odborné činnosti pracovišť za léta 2005–2007, o němž jsem podrobně hovořil již na posledním zasedání Sněmu. Zbývá jen dodat, že konečný výsledek hodnocení je ještě příznivější, než jsem tehdy uváděl, neboť dvě pracoviště byla na základě svých oprávněných připomínek dodatečně přeřazena do vyšší kategorie. Připomínám to i jako další „odkaz“ pro nové vedení Akademie, neboť příští hodnocení, které se bude připravovat v jeho funkčním období, by mělo být po řadě let zase hodnocením s dobře promyšlenými, ale důraznými závěry pro optimalizaci zaměření i financování činnosti jednotlivých pracovišť i celé jejich soustavy.

Pro morální i hmotnou podporu vědecké výkonnosti jsme v Akademii plně využívali všech stimulů vytvořených již v předchozím období a jejich škálu jsme obohatili o *Praemium Academiae*, které představuje razantní finanční podporu našich nejlepších, v mezinárodním měřítku špičkových vědců a jejich tvůrčích týmů. V tom všem je samozřejmě nutno pokračovat. Zároveň si ovšem musíme uvědomit, že množství a rozsah celoakademických ocenění a podpor vědecké excelence nelze zvyšovat do nekonečna. Proto by se takové záležitosti, jako je mimořádné oceňování nadějných talentů, podpora mladých pracovníků, pomoc ženám i mužům po rodičovské dovolené, získávání schopných zahraničních pracovníků atd. měly v mnohem větší míře stávat i předmětem zájmu a iniciativních opatření rad a ředitelů jednotlivých pracovišť.

Oproti tomu, o čem jsem hovořil až dosud, musím bohužel menší spokojenost projevit s dosaženým pokrokem v oblasti využívání výsledků výzkumu v praxi a transferu technologií. Nebudu vás zatěžovat úvahami o složitých širších, zejména ekonomických souvislostech, konstatuji pouze, že se naše aktivita v této oblasti omezila jen na několik sice užitečných, ale bezprostředně málo účinných akcí organizačního a vzdělávacího charakteru a že se reálná činnost uskutečňuje a po přechodu na VVI stále potěšitelněji rozvíjí pouze na úrovni pracovišť. Dobrymi přísliby tu jsou např. zřízení Biotechnologického ústavu, příprava vybudování Institutu aplikovaných věd jako společného zařízení s Českým vysokým učením technickým v Praze, otevření Inovačního biomedicínského centra Ústavu experimentální medicíny i podíl některých pracovišť na budování českých i mezinárodních sdružení a firem zabývajících se komerčním využíváním vědeckých poznatků. Doporučuji novému vedení Akademie, aby uvažovalo o vytvoření centrální agentury, která by dobré zkušenosti z této oblasti zevšeobecňovala a na základě toho poskytovala pracovištím AV ČR co nejkonkrétnější a nejpraktičtější pomoc a podporu, včetně specializované podpory právní.

Významnou základnou pro oboustranně užitečnou spolupráci s praxí se může stát i rozvoj regionální

spolupráce. Pro tu jsme v minulém období vytvořili nové rámcové předpoklady uzavřením smluv o spolupráci s Pardubickým a Jihomoravským krajem a s krajem Vysočina, které jsou úspěšně naplňovány.

Jednou z klíčových otázek života Akademie je po celou dobu jejího trvání i v současnosti její vztah k vysokým školám a spolupráce s nimi. Spolupráce a propojení na úrovni ústavů, kateder, fakult a škol se po celé uplynulé období dobře rozvíjely, nevykazovaly žádné známky odcizení či nežádoucí konkurence a v současné době dosáhly historicky největšího rozsahu. O tom mimo jiné svědčí například skutečnost, že na pracovištích AV ČR školíme téměř 2200 doktorandů a 1500 diplomantů, že téměř polovina výzkumných pracovníků AV ČR přednáší v různých programech vysokoškolského studia, funguje přes 50 společných pracovišť obou institucí a pracovníci Akademie a vysokých škol řeší více než 700 společných výzkumných projektů. Tím více je tedy žádoucí, aby už definitivně zmizely ze scény staré a v praxi dávno překonané spory a křivdy a abychom ve všech zásadních otázkách postupovali jednotně tak, jak je to v našem společném zájmu. Doporučuji novému vedení Akademie věd ČR, aby požádalo ministra školství, mládeže a tělovýchovy a představitele našich vysokých škol o možnost podílet se na právě probíhající přípravě nového vysokoškolského zákona a o to, aby tento zákon vyjádřil i potřebnost spolupráce vysokých škol, zejména připravovaných výzkumných univerzit, s Akademií věd. Při této příležitosti by měl být vyřešen i problém, který je důsledkem někdejších překotných a neracionálních legislativních změn, tedy nerovnoprávné postavení pracovišť AV ČR – zejména těch největších a nejkvalitnějších – při uskutečňování doktorských studijních programů. Jsem přesvědčen, že by mělo být obnoveno právo těchto pracovišť, aby za předpokladu úspěšné akreditace mohla realizovat doktorské studijní programy i samostatně. Tato změna by přispěla k ještě účinnějšímu využívání odborného i technického potenciálu Akademie pro co nejkvalitnější přípravu mladé vědecké generace. Je ale také třeba zabránit, aby některé nové aktivity, např. metodika hodnocení výzkumné činnosti navrhovaná vládou pro výzkum a vývoj, nevedly ke vzniku jiných bariér mezi Akademií věd a vysokými školami.

V mezinárodní oblasti i v uplynulých čtyřech letech pokračovala a dále se rozšiřovala naše tradiční dvoustranná spolupráce se 66 akademii věd a dalšími partnerskými institucemi ze 49 zemí celého světa. Mnohem většího rozsahu a významu však nabývají nové, moderní a efektivní formy zapojení našich vědců do mezinárodního, především evropského výzkumného prostoru. Je potěšující, že jsme

v této oblasti nebyli pouze pasivními příjemci nabídek, ale že se představitelé Akademie aktivně podílejí i na vytváření a zdokonalování principů spolupráce v orgánech Evropské unie. Účast pracovišť AV ČR na evropských výzkumných projektech každoročně vzrůstá, takže se v současné době podílíme již na 211 projektech v rámci 6. a 7. RP a na více než 80 dalších projektech v rámci jiných programů evropské spolupráce. I přes tento pokrok se domnívám, že má řada pracovišť ještě rezervy. Za připomenutí stojí, že do budoucna by mezinárodní spolupráci měly posílit i velké infrastruktury ELI, BIOCEV a CESLAB, připravované v rámci evropských strukturálních fondů.

Velký význam jsem vždy přikládal propagaci a popularizaci vědy, protože jsme povinni srozumitelně vysvětlovat veřejnosti, na čem pracujeme. Většinu financí na vědu dostáváme konec konců z veřejných prostředků. Nemohu se nezmínit, že i tato důležitá činnost se v uplynulém období úspěšně rozvíjela a že se řadou aktivit uskutečněných v této oblasti můžeme oprávněně chlubit i v mezinárodním měřítku. Rozhodující přitom bylo, že popularizační a propagační činnost nezůstala jen záležitostí úzkého okruhu specialistů, byť kvalifikovaných a nadšených, ale že její význam stále lépe chápe a aktivně se do ní zapojuje většina akademických pracovišť. V této souvislosti zaslouží připomenutí a ocenění i konsolidace nakladatelství *Academia*, které se vzrůstající kvalitou své práce dostává na dobrou úroveň nejen v domácím, ale i v mezinárodním srovnání.

Na závěr ještě několik slov k pracovištím spadajícím pod přímé řízení Akademické rady, tedy ke Kanceláři AV ČR jako složce státní správy a Středisku společných činností AV ČR, v. v. i., jako pracovišti pro společnou infrastrukturu soustavy akademických vědeckých ústavů. Činnost Kanceláře AV ČR se podařilo v některých směrech racionalizovat, ale nová Akademická rada bude muset dobudovat Kancelář jako ryze správní aparát s přesně vymezenými úkoly a ostatní činnosti související se společnou výzkumnou infrastrukturou Akademie zajistit jiným způsobem. To vyplývá z vládního usnesení z 20. října 2008. O některých konkrétních námětech jsem se již v příslušných souvislostech zmínil. Pokud jde o Středisko společných činností, to již prošlo fází konstitování. Bude nyní třeba, aby se jeho mnohostranná činnost náležitě uspořádala a dále se rozvíjela ve vyvážených a racionálních proporcích.

Vážené kolegyně a kolegové, vážení hosté, dovoluji vám upřímně poděkovat za podporu a pomoc, kterou jste mi poskytovali během čtyř let působení ve funkci předsedy Akademie. Děkuji našim politikům, zejména první místopředsedkyni vládní Rady pro výzkum a vývoj paní doktorce Kopicové za vstřícnost. Zvláště děkuji svým nejbližším spolupracovníkům – členům Akademické rady, Vědecké rady, ředitelům akademických pracovišť i pracovníkům Kanceláře Akademie a Střediska společných činností. Přeji svému nástupci Jiřímu Drahošovi, členům nové Akademické rady i Vědecké rady i vám všem v další práci pro rozvoj vědy i pro blaho naší země mnoho úspěchů. ■

USNESENÍ XXXIV. ZASEDÁNÍ AKADEMICKÉHO SNĚMU AV ČR

XXXIV. zasedání Akademického sněmu Akademie věd České republiky, konané dne 24. března 2009 v Praze, přijímá toto usnesení:

I.

Akademický sněm

- bere se souhlasem na vědomí zprávu předsedy Akademie věd ČR Václava Pačesa o vývoji Akademie věd ČR za uplynulé čtyři roky,
- ukládá novému vedení Akademie věd ČR projednat náměty a doporučení obsažené v této zprávě,
- vyslovuje předsedovi AV ČR a členům Akademické rady AV ČR poděkování za odpovědnou práci, kterou v letech 2005–2009 vykonali pro úspěšný rozvoj Akademie věd ČR,
- ve smyslu čl. 14 písm. b) a e) Stanov Akademie věd ČR schvaluje
 - výroční zprávu o činnosti Akademie věd ČR za rok 2008 podle předloženého návrhu,
 - zprávu o činnosti Akademické rady AV ČR za období od XXXIII. zasedání Akademického sněmu.

II.

Akademický sněm

- bere se souhlasem na vědomí zprávu předsedy Vědecké rady AV ČR Františka Šmahela o činnosti Vědecké rady AV ČR ve funkčním období 2005–2009 a koncepční návrhy pro další období,
- ukládá novému vedení Akademie věd ČR projednat předložené koncepční návrhy pro další období,
- vyslovuje předsedovi a členům Vědecké rady AV ČR poděkování za odpovědnou práci, kterou v letech 2005–2009 vykonali pro úspěšný rozvoj Akademie věd ČR.

III.

Akademický sněm

- bere na vědomí zprávu o hospodaření Akademie věd ČR v roce 2008,
- ve smyslu čl. 14 písm. d) Stanov Akademie věd ČR schvaluje předložený závěrečný účet Akademie věd ČR za rok 2008,
- dodatečně schvaluje použití stavebních odpisů ve smyslu bodu 2.2 předloženého materiálu.

IV.

Akademický sněm

- bere se souhlasem na vědomí předloženou zprávu Dozorčí komise Akademického sněmu za uplynulé období,

- ukládá Akademické radě AV ČR, aby projednala připomínky a návrhy uvedené ve zprávě a přijala k nim příslušná opatření.

V.

Akademický sněm

- konstatuje, že Metodika hodnocení výsledků výzkumu a vývoje 2008 neřeší efektivní financování výzkumu a vývoje v ČR,
- ukládá Akademické radě AV ČR připravit návrh vhodné metodiky a prosazovat jej v Radě pro výzkum a vývoj a v jiných grémiích.

VI.

Akademický sněm

- zvolil podle čl. 14 písm. i) a čl. 24 odst. 2 Stanov Akademie věd ČR tyto členy **AKADEMICKÉ RADY AV ČR** pro funkční období 2009–2013:

Ing. **Karel Aim**, CSc.

(Ústav chemických procesů AV ČR, v. v. i.)

PhDr. **Jiří Beneš**

(Filosofický ústav AV ČR, v. v. i.)

Ing. **Petr Bobák**, CSc.

(Ústav živočišné fyziologie a genetiky AV ČR, v. v. i.)

RNDr. **Miroslav Flieger**, CSc.

(Mikrobiologický ústav AV ČR, v. v. i.)

prof. **Jiří Chýla**, CSc.

(Fyzikální ústav AV ČR, v. v. i.)

PhDr. **Ivana Laiblová Kadlecová**

(Knihovna AV ČR, v. v. i.)

prof. Ing. **Vladimír Mareček**, DrSc.

(Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR, v. v. i.)

Ing. **Vladimír Nekvasil**, DrSc.

(Fyzikální ústav AV ČR, v. v. i.)

prof. RNDr. **Jan Palouš**, DrSc.

(Astronomický ústav AV ČR, v. v. i.)

prof. PhDr. **Jaroslav Pánek**, DrSc., dr. h. c.

(Historický ústav AV ČR, v. v. i.)

Mgr. et Mgr. **Klára Plecítá**, Ph.D.

(Sociologický ústav AV ČR, v. v. i.)

doc. Ing. **Petr Ráb**, DrSc.

(Ústav živočišné fyziologie a genetiky AV ČR, v. v. i.)

RNDr. **Jan Šafanda**, CSc.

(Geofyzikální ústav AV ČR, v. v. i.)

prof. Ing. **Miroslav Tůma**, CSc.

(Ústav informatiky AV ČR, v. v. i.)

prof. RNDr. **Jan Zima**, DrSc.

(Ústav biologie obratlovců AV ČR, v. v. i.)

VII.

Akademický sněm

1. zvolil podle čl. 14 písm. i) a čl. 39 odst. 1 Stanov Akademie věd ČR tyto členy **VĚDECKÉ RADY AV ČR** pro funkční období 2009–2013:

prof. **PhDr. Milena Bartlová**, CSc.

(Masarykova univerzita)

prof. Ing. **Jiří Čtyroký**, DrSc.

(Ústav fotoniky a elektroniky AV ČR, v. v. i.)

prof. MUDr. **Jiří Forejt**, DrSc.

(Ústav molekulární genetiky AV ČR, v. v. i.)

prof. Ing. **Pavel Hobza**, DrSc., FRSC

(Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v. v. i.)

prof. RNDr. **Helena Illnerová**, DrSc.

(Fyziologický ústav AV ČR, v. v. i.)

Ing. **Karel Jungwirth**, DrSc.

(Fyzikální ústav AV ČR, v. v. i.)

prof. RNDr. **Ladislav Kavan**, DSc.

(Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR, v. v. i.)

PhDr. **Petr Kratochvíl**, CSc.

(Ústav dějin umění AV ČR, v. v. i.)

prof. Ing. **Stanislav Labík**, CSc.

(Vysoká škola chemicko-technologická v Praze)

prof. Ing. **Miloš Marek**, DrSc.

(Vysoká škola chemicko-technologická v Praze)

doc. RNDr. **Karel Oliva**, Dr.

(Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i.)

prof. PhDr. **Jarmila Panevová**, DrSc.

(Univerzita Karlova v Praze)

doc. PhDr. **Lydia Petráňová**, CSc.

(Etnologický ústav AV ČR, v. v. i.)

prof. RNDr. **Blanka Říhová**, DrSc.

(Mikrobiologický ústav AV ČR, v. v. i.)

prof. PhDr. **František Šmahel**, DrSc., dr. h. c. mult.

(Filosofický ústav AV ČR, v. v. i.)

prof. Ing. **Karel Štulík**, DrSc.

(Univerzita Karlova v Praze)

prof. Ing. **Karel Ulbrich**, DrSc.

(Ústav makromolekulární chemie AV ČR, v. v. i.)

prof. **Bedřich Velický**, CSc.

(Univerzita Karlova v Praze)

doc. PhDr. **Radomír Vlček**, CSc.

(Historický ústav AV ČR, v. v. i.)

2. ukládá Akademické radě AV ČR, aby připravila na příští zasedání Akademického sněmu doplňovací volbu členů Vědecké rady AV ČR pro funkční období 2009–2013.

V Praze dne 24. března 2009

Ověřili: dr. MARTIN STEINER,

předseda návrhové komise Akademického sněmu,

prof. JAROSLAV PÁNEK,

předsedající Akademického sněmu

Informace z ustavujícího zasedání Akademické rady AV ČR

Na svém ustavujícím zasedání dne 31. března 2009 se Akademická rada zabývala těmito nejdůležitějšími záležitostmi:

Zvolila členy předsednictva Akademické rady

■ Ing. **Petra Bobáka**, CSc.,

■ prof. Ing. **Vladimíra Marečka**, DrSc.,

■ prof. PhDr. **Jaroslava Pánka**, DrSc., dr. h. c.,

■ doc. Ing. **Petra Rába**, DrSc.,

■ prof. Ing. **Miroslava Tůmu**, CSc.

Schválila

■ jednací řád Akademické rady AV ČR a jejího předsednictva.

Souhlasila

■ se základním rozdělením pracovních pozic členů Akademické rady:

1. prof. Ing. **Jiří Drahoš**, DrSc. – předseda AV ČR, celkové řízení a kontrola činnosti Akademie ve smyslu § 10 zákona o AV ČR, metodický dohled nad spoluprací AV ČR s veřejnými vysokými školami,

2. prof. Ing. **Miroslav Tůma**, CSc. – místopředseda AV ČR pověřený komplexní koordinací koncepcí

I. vědní oblasti, řešením vědecko-organizačních otázek pracovišť 1.–3. sekce a metodickým dohledem nad akademickými počítačovými sítěmi a databázemi a správou licencí v této oblasti,

3. prof. Ing. **Vladimír Mareček**, DrSc. – místopředseda AV ČR pověřený komplexní koordinací koncepcí II. vědní oblasti, řešením vědecko-organizačních otázek pracovišť 4.–6. sekce a metodickým dohledem nad inovacemi, transferem technologií a problematikou aplikovaného výzkumu,

4. prof. PhDr. **Jaroslav Pánek**, DrSc., dr. h. c. – místopředseda AV ČR pověřený komplexní koordinací koncepcí III. vědní oblasti, řešením vědecko-organizačních otázek pracovišť 7.–9. sekce a metodickým dohledem nad ediční činností a komunikací AV ČR s médií a veřejností,

5. prof. PhDr. **František Šmahel**, DrSc. – předseda Vědecké rady AV ČR,

6. Ing. **Petr Bobák**, CSc. – člen předsednictva Akademické rady pověřený řešením koncepčních ekonomických záležitostí, jejich implementací a zajišťováním správy majetku,

7.–8. prof. **Jiří Chýla**, CSc., prof. RNDr. **Jan Zima**, DrSc. – členové Akademické rady pověřeni komplexní koordinací činností v oblasti obecné a resortní legislativy, vnitřního právního systému AV ČR (Dozorčí rady, Rady pracovišť apod.) a kontakty s vysokými školami a mimopražskými pracovišti AV ČR,

9.–10. Ing. **Karel Aim**, CSc., Mgr. et Mgr. **Klára Plecítá**, Ph.D. – členové Akademické rady pověřeni komplexní koordinací rozvoje inovací a transferu technologií do aplikační a podnikatelské sféry na resortní i regionální úrovni včetně související legislativy,

11.–12. Ing. **Vladimír Nekvasil**, DrSc., prof. RNDr. **Jan Palouš**, DrSc. – členové AR pověřeni komplexní koordinací koncepce zahraniční spolupráce AV ČR včetně evropské integrace a součinnosti se státními orgány v této oblasti (RVV, MŠMT),

13.–14. RNDr. **Miroslav Flieger**, CSc., RNDr. **Jan Šafanda**, CSc. – členové Akademické rady pověřeni koncepčními otázkami projektové spolupráce s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (strukturální fondy), vysokými školami, Grantovou agenturou ČR a Technologickou agenturou ČR,

15.–16. PhDr. **Ivana Laiblová Kadlecová**, členka Akademické rady, doc. Ing. **Petr Ráb**, DrSc., člen předsednictva Akademické rady – pověřeni řešením koncepčních otázek podpory vědy z veřejných prostředků (institucionální podpora, metodika hodnocení, správa databází, účelové programy a interní programy),

17. PhDr. **Jiří Beneš** – člen AR pověřený koncepčními otázkami spolupráce AV ČR s médii, komunikací s veřejností, ediční činností a stykem AV ČR s Ministerstvem kultury a Odborovým svazem pracovníků vědy a výzkumu.

Jmenovala

■ s účinností od 1. dubna 2009 tajemníkem Akademické rady **Daniela Kozáka**, MBA.

Vzala na vědomí

■ že předseda AV ČR jmenuje podle § 10 odst. 3 zákona č. 283/1992 Sb., o Akademii věd ČR, ve znění pozdějších předpisů, místopředsedy Akademie věd ČR

■ prof. Ing. **Vladimíra Marečka**, DrSc.,

■ prof. PhDr. **Jaroslava Pánka**, DrSc., dr. h. c.,

■ prof. Ing. **Miroslava Tůmu**, CSc.,

■ že předsedou Vědecké rady AV ČR byl zvolen prof. PhDr. **František Šmahel**, DrSc., který se dle § 7 odst. 2 a § 9 odst. 2 zákona č. 283/1992 Sb., o Akademii věd ČR, ve znění pozdějších předpisů, stává členem Akademické rady a jejího předsednictva.

Informace z 56. zasedání Akademické rady AV ČR dne 10. března 2009

Akademická rada se zabývala těmito nejdůležitějšími záležitostmi:

Projednala podklady pro XXXIV. zasedání Akademického sněmu AV ČR dne 24. března 2009 a jeho organizační zajištění.

Schválila

■ přidělení účelových dotací na řešení pokračujících projektů v roce 2009 a výsledky hodnocení projektů ukončených v roce 2008 pro programy Podpora projektů cíleného výzkumu, Informační společnost a Nanotechnologie pro společnost,

■ změnu příslušnosti hospodařit s budovou č. p. 1000/8 na parcele č. 513 a s parcelou č. 513, vše v k. ú. Nové Město, obec Praha z Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových na AV ČR.

Souhlasila

■ se záměrem sjednotit činnosti v oblasti komunikace vědy k veřejnosti,

■ s koupí bývalého hospodářského dvora u zámku Liblice od Lesního statku Liblice, s. r. o., se všemi objekty a pozemky a se záměrem koupě pozemku p. č. 1068 (ostatní komunikace) v Liblicích a s dalšími úkony při nakládání s majetkem na základě návrhů pracovišť AV ČR.

Jmenovala

■ volební komisi pro volby členů oborových rad Grantové agentury AV ČR v roce 2009 ve složení: předseda: RNDr. Miroslav Flieger, CSc. (Mikrobiologický ústav AV ČR, v. v. i.); členové:

Mgr. Zdeňka Chmelařová (Knihovna AV ČR, v. v. i.), RNDr. Vladimír Rudajev, DrSc. (Geologický ústav AV ČR, v. v. i.), doc. Ing. Petr Ráb, DrSc. (Ústav živočišné fyziologie a genetiky AV ČR, v. v. i.) a Ing. Leoš Horníček, Ph.D. (Kancelář AV ČR).

Doporučila předsedovi AV ČR, aby udělil

■ Čestnou medaili Vojtěcha Náprstka za zásluhy v popularizaci vědy prof. RNDr. Pavlu Kovářovi, CSc. (PřF UK v Praze).

Vzala na vědomí

■ zprávu o kurzu základů vědecké práce pořádaném Akademií věd ČR,

■ zprávu o výsledcích kontrol a o opatřeních k nápravě zjištěných nedostatků v Ústavu fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR, v. v. i., a v Masarykově ústavu a Archivu AV ČR, v. v. i.,

■ zprávu o činnosti Majetkové komise AV ČR za období od 1. dubna 2008 do 28. února 2009,

■ informaci o následných kontrolách provedených v roce 2008 na pracovištích, která prošla plánovanou kontrolou v roce 2007,

■ informaci o provedených kontrolách ve vědeckých společnostech v roce 2008,

■ informaci o činnosti Komise pro informační technologie za rok 2008.

Informace z 241. zasedání Rady pro výzkum a vývoj dne 13. března 2009

ZÁVAŽNÉ PROJEDNÁVANÉ BODY A ZÁVĚRY ZE ZASEDÁNÍ

Informace o průběhu předsednictví ČR v Radě EU (CZ PRES) pro oblast výzkumu a vývoje

Na každém zasedání Rady od začátku našeho předsednictví v EU je předložena aktuální informace o průběhu předsednictví ČR v Radě EU pro oblast výzkumu a vývoje.

Ve dnech 24. a 25. února 2009 se uskutečnila konference *EUFORDIA 2009*, která byla uspořádána v rámci jedné z priorit CZ PRES – Hodnocení národních dopadů koordinace evropského výzkumu. (*Pozn. red. – více o konferenci na straně 19.*)

Rada pro konkurenceschopnost ve dnech 6. a 7. března 2009 projednávala dva základní body, a to další pokrok v Lublaňském procesu a evropské výzkumné infrastruktury. V diskusi zazněl jednoznačný signál pro udržení, případně posílení investic do VaV a o zhodnocení jejich efektivnosti. Jde také o jasnější politikou výzvu o nezpochybnitelném dopadu těchto investic na národní ekonomiky a celkovou konkurenceschopnost Evropy. Z následné diskuse vyplynulo, že evropské výzkumné infrastruktury jsou členskými státy vnímány jako základní pilíř jak Evropského výzkumného prostoru, tak VIZE ERA 2020.

Některé členské státy požádaly ČR jako předsednický stát, aby iniciovala diskusi o umístění velké evropské infrastruktury – ESS. O sídlo mezi sebou soutěží tři členské státy EU – Maďarsko, Švédsko a Španělsko. Z tohoto důvodu se CZ PRES rozhodlo iniciovat diskusi o umístění ESS v některém z kandidátských států.

Národní politika výzkumu, vývoje a inovací (NP VaVal)

Návazně na prodloužení termínu předložení NP VaVal a upřesněný harmonogram schválené na 240. zasedání Rady byla na tomto zasedání předložena kompletní pracovní verze NP VaVal.

Ekonomická krize a její dopad na výzkum a vývoj

Předsednictvo Rady požádalo relevantní orgány – Ministerstvo financí, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Akademii věd ČR – aby vypracovala stanoviska k problematice ekonomické krize a jejího dopadu na oblast výzkumu a vývoje. Sekretariát Rady k tomu vypracoval a předložil materiál uvádějící možnosti jednoduchého využití údajů IS VaV v podnikovém sektoru. V principu nebyly zjištěny žádné pokusy o odchod průmyslové sféry z oblasti VaV.

Návrh výdajů SR VaVal 2010–2012 od poskytovatelů

Principy, členění a postup přípravy SR VaVal 2010–2012 stanovuje schválená Směrnice k přípravě návrhu rozpočtu všem poskytovatelům, podle které k 13. 2. 2009 předložilo svůj návrh 21 z 22 rozpočtových kapitol.

V předloženém materiálu pro 241. zasedání Rady byly uvedeny hlavní problémy návrhu poskytovatelů a navržen způsob jejich řešení. Současně byl předložen i harmonogram jednání Rady se

správci rozpočtových kapitol o návrhu rozpočtu VaV na roky 2010–2012.

Předsednictvo dále Radě předložilo první pracovní verze *Návrhu výdajů státního rozpočtu ČR na výzkum, vývoj a inovace na rok 2010 s výhledem na léta 2011 a 2012* a návrh jejího stanoviska k němu, zpracované podle Reformy, Směrnice pro přípravu rozpočtu a novely zákona č. 130/2002 Sb. Současně byly Radě doručeny dva pozměňovací návrhy, jeden od AV ČR, druhý od člena Rady Ing. M. Janečka, ale ani jeden Rada neschválila.

Rada vzala na vědomí návrh výdajů SR VaVal 2010–2012 od poskytovatelů a schválila harmonogram jednání Rady se správci rozpočtových kapitol a postup přípravy podkladů pro jednání s poskytovateli a souhlasila s předsednictvem předloženou první pracovní verzí *Návrhu*. Současně dala členům Rady, vybraným pro jednání s poskytovateli, mandát na tato jednání.

Souhrnné vyhodnocení výsledků programů výzkumu a vývoje ukončených v roce 2007

V souladu s usnesením z 240. zasedání Rady byl schválený materiál *Souhrnné vyhodnocení výsledků programů VaV ukončených v roce 2007* postoupen do meziresortního připomínkového řízení, s termínem do 27. 2. 2009. V termínu bylo doručeno celkem 10 připomínek, z toho šest zásadních. Zásadní připomínky vneslo MPO, MZe a MŽP, dvě připomínky byly akceptovány částečně (do materiálu doplněna upřesňující informace), čtyři připomínky byly vysvětleny. S vypořádáním zásadních připomínek jejich předkladatelé vyslovili souhlas. Rada odsouhlasila vypořádání připomínek, kdy materiál bude následně předložen na jednání vlády.

Komise pro hodnocení výsledků výzkumu a vývoje Rady (KHV) požádala Radu o prodloužení termínu předložení návrhu *Metodiky hodnocení výsledků výzkumu a vývoje v roce 2009* z 242. zasedání (10. dubna 2009) na 244. zasedání Rady (12. června 2009). Rada schválila návrh KHV na prodloužení termínu předložení návrhu a dále uložila předložit na 243. zasedání Rady (15. května 2009) návrh harmonogramu přípravy *Metodiky hodnocení výsledků výzkumu a vývoje v roce 2009* a navazujícího vlastního *Hodnocení výsledků výzkumu a vývoje v roce 2009*.

PRORAZIT BARIÉRY

EUROCODY VERSUS NORMY ZALOŽENÉ NA APLIKACI PRAVDĚPODOBNOSTNÍ METODY SBRA

Časopis *Konstrukce* (5/2007) publikoval článek, který vyjadřuje názory na přebírání a uplatňování evropských norem v oblasti navrhování a posuzování spolehlivosti kovových konstrukcí českými projektanty. Pozoruhodná jsou jeho následující konstatování: „*Dáme-li stranou dnes nemoderní národní hrdost, jsou (nevýhody procesu přebírání Eurocodů – viz zmíněný článek) právě v tom, že se budou používat normy, na jejichž tvorbě se čeští odborníci, až na naprosté výjimky, nepodílejí. Ve schvalovacím procesu jsme sice zapojeni byli, ale naše pozice malé země byla přirozeně velice slabá a navíc nemůžete něco ovlivňovat, nemáte-li vlastní poznatky.*“ Jak by asi na takové prohlášení reagoval zakladatel české ocelářské vědy profesor František Faltus, člen korespondent tehdejší Československé akademie věd, kdyby byl dosud živ? Učil nás nejen vědecky bádát a rozumět skutečnému působení ocelových konstrukcí, nýbrž též s odvahou bojovat za novinky a budoucí vyšší kvalitu posudku spolehlivosti konstrukcí. Máme podle autora úvodem zdůrazněného citátu postrádat odbornou odvalu i stavovskou hrdost a spokojit se s komplexem občana „malé země“? Mají nám postačit překlady Eurocodů z angličtiny do češtiny a pořádání seminářů zaměřených na interpretaci textu Eurocodů a přebírání deterministických hodnot, pravidel a kritérií z norem založených na dnes už překonané filozofii dílčích součinitelů? Máme v sobě (a ve svých studentech) pěstovat komplex odborné podřazenosti v rámci pedagogické, výzkumné i realizační práce v oboru konstrukcí a vychovávat na vysokých školách nové inženýry a budoucí výzkumníky ve znamení „interpretace“ převzatých výsledků bez zdravého sebevědomí a sebedůvěry? Máme se omezit na překládání textů vytvořených v zahraničí a bezdůvodně potlačovat význam výsledků domácího výzkumu? Nebo máme usilovat (jako učil profesor F. Faltus) o důstojnou pozici domácích výsledků v přední části vědecko-výzkumného „pelotonu“? I v totalitní době RVHP měli domácí odborníci k normám vyvinutým ve „velké zemi“ co říci, mohli kritizovat či zdokonalit a změnit.

Připomeňme několik závažných skutečností. Před dvěma desítkami let došlo k „počítačové revoluci“ spočívající v proniknutí osobních počítačů na stůl každého projektanta. Jaká byla reakce na tuto dramatickou změnu, která nemá v historii navrhování a posuzování spolehlivosti konstrukcí obdobu? Jak tato revoluce pozitivně ovlivnila autory norem, pedagogy kateder zaměřených na navrhování a posuzování spolehlivosti konstrukcí, projektanty a další zainteresované odborníky? Lze konstatovat, že stále se zdo-

konalující výpočetní technika slouží dosud z hlediska posudku spolehlivosti konstrukcí pouze jako „rychlá kalkulačka“, přičemž tento mocný nástroj není plně využíván k radikálnímu kvalitativnímu zdokonalení procesu posuzování spolehlivosti.

K prvním pokusům pozvednout proces posudku na kvalitativně vyšší úroveň odpovídající éře počítačů patřila v ČR příloha k normě ČSN 73 14 01-1998 opírající se o pravděpodobnostní pojetí posudku spolehlivosti a potenciál počítačů. Na některých domácích výzkumných pracovištích se už 20 let soustředí pozornost na rozvoj, zdokonalování a aplikace metody SBRA (Simulation Based Reliability Assessment). Vědci své výsledky publikují doma i v zahraničí a o pokroku v oboru diskutují na pravidelných konferencích. V tomto roce k nim patří i jubilejní, desátá akce *Spolehlivost konstrukcí*, která se uskuteční 20. a 21. dubna 2009 v budově Ústavu teoretické a aplikované mechaniky AV ČR, v. v. i., v Praze.

Jak naznačují zprávy z odborného tisku, ve světě roste zájem o přechod na kvalitativně vyšší úroveň posudku spolehlivosti konstrukcí, tj. úroveň odpovídající moderním počítačům a poznatkům z teorie spolehlivosti a z aplikací pravděpodobnostního pojetí posudku spolehlivosti. Výsledky výzkumu na některých pracovištích (zejména v Praze a Ostravě) dokazují nezanedbatelný přínos České republiky k této problematice.

Lze usuzovat, že je nejvyšší čas se připravit na kvalitativní změnu myšlení projektantů, tj. na přechod od dosavadního deterministického a „předpisového“ myšlení k pojetí pravděpodobnostnímu. K tomu slouží výsledky výzkumu na vědeckých pracovištích dokumentované publikacemi doma a ve světě. K silným domácím zainteresovaným týmům patří nesporně skupina mladých odborníků z VŠB-TU v Ostravě, kde bylo v uplynulé dekádě úspěšně obhájeno patnáct doktorských a habilitačních prací rozvíjejících původní, „domácí“ pravděpodobnostní metodu SBRA. Dvoudenní jubilejní konference v Praze bude nesporně cennou inventurou dosažených výsledků i příležitostí k překonávání bariér bránících rychlejšímu zavedení pravděpodobnostních metod do projekční praxe. ■

PAVEL MAREK,

Ústav teoretické a aplikované mechaniky AV ČR, v. v. i.

AKCE VE VÝZKUMU A VÝVOJI SE ROZBÍHAJÍ

Akreditovat se, dostavit se včas a na správné místo. Být uvítán řadou židlí, stolů, mikrofonů. Sledovat hemžení fotografů, techniků i řečníků, delegátů a organizátorů. Projednávat, hledat konsensus, komentovat, projít iterací, domlouvat, diskutovat, vyjednávat. Programové i organizační zajištění předsednictví má svůj zapeřený rytmus a to české z něho navzdory obavám rozhodně nevypadlo.

FOTO: STANISLAVA KYSELOVÁ, AKADEMICKÝ BULLETIN

České předsednictví v Radě EU se dostalo za svou polovinu a objevují se první hodnocení. Pomalu se stáváme součástí řady předsednictví. Budou se na nás odkazovat, hodnotit naši roli v problematice ekonomické krize, Lisabonské smlouvy, vnitřního fungování EU, schopnosti se výrazněji angažovat v jednotlivých problémech. Bude se výrazněji než kdy dříve probírat náš skepticismus vůči EU jako celku. Minulost je poměrně netečná k čitelným visačkám, vynikajícím ozvučením sálu či k profesionální organizaci.

Akce ve výzkumu a vývoji do své druhé poloviny rozhodně nevstupují. Ve dnech 24.–25. února 2009 se v Praze uskutečnila *EUFORDIA 2009* (<http://www.eufordia2009.eu>), zatěžkávací logistický test i ochutnávka z hlavního menu švédského předsednictví v oblasti VaV – hodnocení rámcových programů. Konference představila hodnotící zprávu expertů jmenovaných EK o výsledcích 6. rámcového programu. Současně se snažila v širší diskusi vyjádřit k metodikám hodnocení dopadu rámcových programů na národní a evropskou úroveň.

Závěry konference nejsou příliš lichotivé, ale nejsou ani žádným překvapením. Snahy o interakci mezi rámcovými programy a strukturálními fondy jsou staršího data. Stejně tak hodnocení rámcových programů se období od období posunuje dál, respektive jak komentoval vývoj Erik Arnold z Technopolis: „*Evaluaci se učíme.*“ Všichni účastníci závěrečného panelu se ale shodli na tom, že s nárůstem dotace pro rámcové programy mělo dojít k odpovídajícím technickým opatřením pro zpracování projektů pro databázi a k otevření databází projektů minimálně pro výzkumnou činnost. Osmý rámcový program je za dveřmi a až bude hra v plném proudu, těžko se změni pravidla.

Dne 6. března 2009 předsedal ministr školství, mládeže a tělovýchovy Ondřej Liška formální *Radě pro konkurenceschopnost* v Bruselu. Mezi tématy se přirozeně objevila informace CZ PRES z konference *EUFORDIA 2009*, projednával se Ljubljanský proces

a konala se i diskuse k velkým infrastrukturám výzkumu.

Ostatně, v den zasedání Akademického sněmu začala konference k velkým infrastrukturám výzkumu, opět v režii Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Konference *Infrastruktury výzkumu a regionální aspekty Evropského výzkumného prostoru* (<http://www.ric.eu>) se snažila podpořit rozvoj velkých infrastruktur výzkumu a zdůraznit jejich vliv na konkurenceschopnost EU. Dále se probíraly možnosti implementace Cestovní mapy ESFRI a pro nás v souvislosti s projektem ELI velmi důležitá možnost využití strukturálních fondů pro tuto implementaci.

A konečně, dne 21. března začala první vědecká akce našich pracovišť, která je zařazena na seznamu aktivit CZ PRES a je také největší. Na *CHEP09 – 17. mezinárodní konferenci o počítání ve fyzice vysokých energií a jaderné fyzice* – organizované mj. Fyzikálním ústavem a Ústavem jaderné fyziky AV ČR, se během týdne setkalo přes 700 odborníků z 41 zemí.

Pro jeden měsíc není možné zapomenout na druhý. V dubnu se mj. uskuteční konference MŠMT k mobilitě *Výzkumní pracovníci v Evropě bez bariér* (<http://www.eramobility.cz>), která se chce zaměřit na rozvoj kariér a mobilitu evropských výzkumných pracovníků.

Velmi očekávaná je evropská konference k budoucím a vznikajícím technologiím *FET09 – Science beyond fiction* (<http://ec.europa.eu/fet09>), kterou doprovodí výstava a posterová sekce. Akademie věd ČR zorganizuje konferenci k problematice evropského výzkumného prostoru – *ERA 2009* (<http://www.era2009eu>) – a pozadu nezůstanou ani aktivity našich pracovišť – na počátku dubna konference *Compass Programmatic* Ústavu fyziky plazmatu a na konci 10. pracovní setkání půdních zoologů, biologů a ekologů v Českých Budějovicích v Biologickém centru. ■

JARMILA TIOSAVLJEVIČOVÁ,
Odbor pro evropskou integraci
a využití znalostního potenciálu KAV ČR

BUDOUCÍ A VZNIKAJÍCÍ TECHNOLOGIE V RÁMCI 7. RP

Akademie věd ČR ve spolupráci s Evropskou komisí a Českým vysokým učením technickým v Praze pořádá ve dnech 21.–23. dubna 2009 v Praze konferenci s výstavou European Future Technologies – FET 09 s podtitulem Science beyond Fiction. Při této příležitosti otiskujeme rozhovor s Alešem Fialou z Generálního ředitelství pro informační společnost a média EK, který působí jako vedoucí oddělení budoucích a nových technologií Future and Emerging Technologies – FET-Open (F2).

Jak dlouho pracujete na pozici vedoucího oddělení FET-Open v Evropské komisi?

Pro Evropskou komisi pracuji na Generálním ředitelství pro informační společnost (DG INFSO) od září 2007. Měl jsem štěstí, že jsem se stal vedoucím velmi zajímavého a dynamického oddělení FET-Open, přičemž FET znamená *Budoucí a vznikající technologie* (Future and Emerging Technologies). Jelikož má toto oddělení na starosti výzkumné projekty zaměřené na rozvíjející se informační a komunikační technologie (IKT) budoucnosti, můžeme podporovat a spolupracovat s evropskými vědci, kteří udávají nové směry jak ve vědě, tak v technologiích. Mimo jiné např. na poli neurologie, biologie, výpočetní techniky, ekonomie, sociologie, filozofie či fyziky, což je pro nás mimořádně stimulující.

Jaké projekty FET podporuje?

FET existuje ve dvou nezávislých složkách: FET-Proactive a FET-Open. Každou z nich má na starosti samostatné oddělení na DG INFSO. Obě oddělení podporují dlouhodobý, aplikacemi inspirovaný základní výzkum, který umožňuje transformovat celé vědní obory nebo dokonce položit základy nových oblastem jak ve vědě, tak i v technologiích.

FET-Proactive vypisuje výzvy v oblastech, které jsou příliš nové, a proto z hlediska návratnosti vložených prostředků pro zbytek 7. rámcového programu (RP) rizikové. Například čtvrtá výzva zahrnuje tyto tři oblasti: Concurrent Tera-Device Computing, Quantum Information Foundations and Technologies a Bio-Chemistry Based Information Technologies.

Co se týče oddělení FET-Open, které je na rozdíl od FET-Proactive otevřeným grantovým systémem, podporujeme rovněž nové a rizikové nápady. Nemáme však žádnou předepsanou agendu, žádné předem stanovené oblasti – jsme otevření vizionářským a průkopnickým myšlenkám v celém oboru IKT, ať již jsou od kohokoli a odkudkoli. Do FET-Open přicházejí v průměru jeden až dva návrhy

FOTO: ARCHIV AUTORA

nových projektů denně. Hned je vyhodnocujeme a ty nejlepší pak dostanou příležitost, včetně odpovídající evropské finanční podpory.

Jaké jsou zvláštnosti fungování FET-Open?

Podávání a vyhodnocování výzkumných projektů ve FET-Open je dvoustupňové. Nejprve se podává tzv. krátký návrh, který má maximálně pět stránek a jehož hlavním cílem je „prodat“ nápad či myšlenku. V případě úspěchu si vyžádáme plný návrh projektu, který už musí obsahovat detailní rozpracování nápadu včetně podrobného popisu způsobu, jakým bude projekt řízen a jaký bude mít dopad. Důraz klademe také na tzv. „FET spirit“, jenž souvisí s nadšením a otevřeností podílet se na procesu objevování něčeho nového. Mnoho vědců, kteří už byli zapojeni do některých z projektů podporovaných FET-Open, říká, že to pro ně byla zkušenost, jež výrazným způsobem změnila jejich další profesní život.

V čem je FET-Open jiný ve srovnání s ostatními částmi Rámcového programu?

Jak jsem se již zmínil, FET-Open podporuje výzkum, který je příliš rizikový pro zbytek rámcového programu. Pro FET je typické, že zkoumá problémy

dlouho předtím, než se stanou předmětem hlavního proudu bádání. Je tudíž pro něj charakteristická podpora základního výzkumu, jenž má potenciál zásadně změnit naše chápání a otevřít nové perspektivy. Současně se však tento výzkum v dlouhodobém horizontu orientuje na praktické aplikace („purpose-driven research“). Krátce řečeno, FET podporuje invenční výzkum, jehož cílem je překračovat hranice dosavadního poznání. Až mnohem později se ostatní části RP zaměřují na úspěšné výstupy s cílem dále rozvinout nové a slibné koncepty, např. do uživatelských aplikací.

Jakou roli hraje FET v rámci DG INFSO?

V rámci FET se obě formy přirozeně doplňují. FET-Open pomáhá objevovat nové trendy a oblasti, které v případě, že prokáží svoji životaschopnost, mohou být později podpořeny a konsolidovány v rámci FET-Proactive. Na druhé straně jsou iniciativy a oblasti podporované FET-Proactive jen úzce zaměřené. To může vést k tomu, že se některé zajímavé a nové myšlenky ocitnou mimo rámec těchto předem daných oblastí. Často jsme pak svědky toho, že se nám tyto myšlenky vracejí v projektech podávaných opět prostřednictvím FET-Open.

Oblasti podporované v rámci FET-Proactive později nacházejí svoje místo spíše v hlavním proudu aplikovaného výzkumu, který je již podporován RP. Jako příklad mohou posloužit třeba projekty z oblasti robotiky („Beyond Robotics“), fotoniky („Photonics“) či některé projekty vztahující se k výzkumu budoucí tváře internetu („Future Internet“).

Jaká je účast českých vědců v projektech podporovaných FET?

Od českých vědců dostáváme prozatím velmi málo nápadů. Návrhy projektů koordinovaných českou stranou tvoří doposud méně než jedno procento z těch, které jsme v poslední době obdrželi. Ty, které zahrnují jednoho nebo více českých partnerů, tvoří jen necelých šest procent ze všech podaných návrhů! Vzhledem k tomu, že čeští vědci dosáhli celosvětového uznání za své objevy a originální přístupy v mnoha vědeckých disciplínách a v neposlední řadě i v IKT je to poněkud paradoxní. Víme také, že významné univerzity a instituce, jako je Akademie věd České republiky, mají po celém světě vynikající jméno. Jedním z důvodů malého zájmu ze strany českých vědců přitom může být relativně snadná dostupnost národních zdrojů financování základního výzkumu ve srovnání s dostupností fondů EU.

Jak si myslíte, že by mohla být česká účast podpořena?

V minulém roce jsme navštívili laboratoře v České republice, abychom přímo na místě viděli, jaké jsou podmínky pro dlouhodobý základní výzkum v oblasti IKT a jak by FET mohl pomoci podpořit domácí projekty. Technologické centrum AV ČR během naší návštěvy uspořádalo velmi užitečné informační setkání s účastí přibližně 50 až 60 vědců. Setkání, které bylo neobyčejně bohaté na vzájemnou výměnu názorů, i řada dalších diskusí poukázaly na to, že by příspěvek českých vědců do FET mohl být výrazně vyšší. Nestačí však mít jen velmi dobré a originální nápady, ale je nutné také umět tyto nápady „prodat“. V silné zahraniční konkurenci mohou uspět jen velmi dobře připravené a formulované návrhy projektů.

S Akademií věd České republiky a Českým vysokým učením technickým nyní velmi úzce spolupracujeme na přípravě historicky první konference FET, která se v Praze uskuteční ve dnech 21.–23. dubna 2009. Ta by měla sloužit nejen propagaci, ale hlavně pomoci českým vědcům a jejich nápadům, aby k nám našli cestu. Věříme, že poukáže na význam dlouhodobého výzkumu a jeho podpory.

Mohl byste prosím o konferenci FET, která se bude konat v Praze pod záštitou českého předsednictví, říci na závěr pár slov?

Konference FET *Science beyond Fiction* má dva hlavní cíle. Za prvé se snaží posílit *dialog mezi vědou, vědní politikou a společností* o roli a úkolech dlouhodobého interdisciplinárního výzkumu souvisejícího s IKT. Za druhé usiluje o prohloubení kontaktů mezi různými evropskými výzkumnými komunitami a disciplínami, jakož i o podporu nových výzkumných partnerství. Ta by měla pomoci Evropě ujmout se vedení a posílit pozici na poli informačních technologií budoucnosti. Vědci, politici, zástupci průmyslu a médií povedou během tří dnů dialog o roli základního mezioborového výzkumu v dnešní vědě, technologiích zítřka a jejich vlivu na budoucí společnost s ohledem na specifické zájmy a potřeby států střední a východní Evropy. Fakt, že se konference pořádá pod záštitou českého předsednictví Evropské unie, vhodně zdůrazňuje důležitost základního výzkumu na evropské politické scéně. Rád bych tímto pozval jak mladé, tak i zkušené české vědce, aby se této vůbec první konference FET zúčastnili. ■

TÁŇA PERGLOVÁ,

CZELO – Česká styčná kancelář pro VaV, Brusel,
Technologické centrum AV ČR

PADESÁT LET ELEKTROCHEMIE NUKLEOVÝCH KYSELIN

Čtenáři je jistě známa důležitost nukleových kyselin, ve kterých je zaznamenána veškerá genetická informace o buňkách i organismech. Poznání nukleových kyselin (DNA a RNA) provázela řada převratných objevů jako např. nalezení struktury DNA a principu kopírování genetické informace do dceřiných buněk, rozluštění genetického kódu a mechanismu syntézy proteinů. V poslední době přibyl objev malých molekul RNA (siRNA a mikroRNA), které řídí syntézu proteinů. A neméně významnou měrou přispěl i objev elektrochemických vlastností nukleových kyselin, který před 50 lety učinil Emil Paleček na půdě Biofyzikálního ústavu AV ČR.

Objev vedl k vzniku a rozvoji nové vědní disciplíny – *elektrochemie nukleových kyselin*. Vývoj tohoto oboru je zřejmý z tabulky, která byla vytvořena podle Web of Science (str. 24). V posledních 10–15 letech každoročně přibývá vědeckých prací zabývajících se elektrochemií nukleových kyselin. Zatímco v r. 1989 bylo publikováno jen asi 10 prací, v r. 2007 jich vyšlo již asi 600. Z obrázku je patrné, že význam objevu elektrochemických vlastností nukleových kyselin strmě roste. Souvisí nepochybně také s praktickým využitím těchto metod, např. při stanovení sekvence NK pomocí biosenzorů. Podívejme se nejprve, jak k objevu elektrochemických vlastností nukleových kyselin došlo. Po objevení struktury DNA (1953) vědci intenzivně hledali nové metody výzkumu této molekuly, která v té době otevírala nové, zcela nečekané perspektivy ve vědě. O polarografickou analýzu nukleových kyselin se v Německu pokusil H. Berg, který v roce 1957 uveřejnil článek v časopise *Biochemische Zeitschrift*, v němž dokazoval, že nukleové kyseliny neposkytují žádné polarografické signály.

Před padesáti lety objevil Emil Paleček elektrochemické vlastnosti nukleových kyselin.

V té době byl založen Biofyzikální ústav (BFÚ) Československé akademie věd v Brně, do kterého, ještě před ukončením svých studií biochemie v roce 1955, nastoupil E. Paleček. Brzy dostal za úkol zabývat se poškozením DNA zářením. Při své diplomové práci na katedře biochemie MU u prof. V. Morávka se E. Paleček seznámil s polarografickými metodami a jejich využitím při analýze bílkovin. Chtěl tyto metody v ústavu využít pro analýzu DNA, jeho nadřízení však byli toho názoru, že elektrochemie DNA není perspektivní. Zkušenosti, které získal při své diplomové práci, mu však napovídaly, že určitá naděje na úspěch existuje. Aby nemusel bojovat se svými nadřízenými, plnil v pracovní době jejich směrnice a po pracovní době dělal elektrochemické pokusy. Velmi brzy zjistil, že jak stavební kameny nukleových kyselin (báze, nukleosidy a nukleotidy), tak i velké polymerní molekuly DNA i RNA poskytují elektrochemické signály.

V okamžiku, kdy H. Berg publikoval své výsledky (1957) již E. Paleček věděl, že jeho konkurent měl smůlu. Ze všech experimentálních podmínek, které mohl pro svou práci použít, si vybral pravděpodobně ty nejhorší. E. Paleček konzultoval své výsledky s prof. J. Heyrovským, který jeho práci pochválil a povzbudil ho k dalšímu výzkumu. V roce 1958 E. Paleček uveřejnil svoje překvapující výsledky v časopise *Naturwissenschaften*. O dva roky později publikoval další čtyři práce zabývající se elektrochemií DNA a jejich stavebních kamenů. V časopise *Nature* mu otiskli práci, v níž identifikoval elektrochemické signály DNA a jejich degradačních produktů a ukázal, že elektrochemie reflektuje změny ve struktuře DNA. Brzy nato dostal tři pozvání na přední univerzity v USA (Harvard, Brandeis a Princeton University). Přestože mu samozřejmě výjezd z Československa nebyl povolen, koncem roku 1962 však s doporučením prof. J. Heyrovského přece jen do USA vycestoval.

VŠECHNA FOTA: ARCHIV BFÚ AV ČR

**Důležitá vědecká zjištění ve třech počátečních dekádách
rozvoje elektrochemie nukleových kyselin (1958–1988)**

* Autoři jsou uvedeni v závorkách. Pokud není autor uveden, byly výsledky získány v laboratoři E. Palečka v Brně.

1958	DNA, RNA a všechny jejich volné báze jsou elektroaktivní.
1960–1961	Přiřazení elektrochemických signálů DNA jednotlivým bázím. Oscilopolarografie reflektuje strukturu DNA.
1961	Adsorpce DNA na rtuťových elektrodách pomocí prvního měření ac impedancí (I. R. Miller, Rehovot)
1962–1966	Předdenaturační změny DNA (premelting), denaturace, renaturace/hybridizace mohou být sledovány elektrochemicky, stopy jednořetězcové DNA stanoveny v nativní dsDNA. Vliv sekvence nukleotidů na elektrochemické chování DNA.
1966	Pulsní polarografie byla poprvé aplikována při studiu DNA.
1966	První elektrochemická detekce poškození DNA
1967	Interakce nízkomolekulárních látek s DNA lze sledovat pomocí polarografie (P. J. Hilson, M. J. Simons, Harrow, UK, and H. Berg, Jena).
1974	DNA se denaturuje v úzkém rozmezí potenciálů negativně nabitě rtuťové elektrody (E. Paleček, Brno, a H. W. Nürnberg, Jülich).
1976	Elektrochemická měření svědčí pro polymorfii dvojité šroubovice DNA. Po dvě desetiletí byly v elektrochemii NK používány pouze rtuťové elektrody.
1978	Pevné (uhlíkové) elektrody byly poprvé použity při výzkumu nukleových kyselin (V. Brabec a G. Dryhurst a další).
1980	Poprvé byly stanoveny báze NK v nanomolárních koncentracích pomocí katodické rozpouštěcí voltametrie.
1981	První elektroaktivní značky kovalentně vázané k DNA
1986–1988	Byly navrženy elektrody modifikované DNA nezbytné při výzkumu a vývoji senzorů DNA.

V roce 1961 se elektrochemií DNA začal zabývat také I. R. Miller z Izraele a v průběhu dalších let se přidaly i laboratoře H. Berga (Jena), J. Reynauda (Orleans), H. W. Nürnberga (Jülich), G. C. Barkera (Oxford) a další, které elektrochemie DNA zaujala. Postupně se tak vytvářela nová oblast vědy, jež položila základy pro dnešní elektrochemii DNA orientovanou na senzory pro hybridizaci DNA (zjišťování sekvence nukleotidů v DNA) a pro poškození DNA. Z tabulky nejdůležitějších výsledků je zřejmé, že v prvních 30 letech byla většina významných objevů v oblasti elektrochemie nukleových kyselin a bílkovin učiněna v BFÚ v Brně. Tuto skutečnost je třeba vysoce ocenit, neboť vědecká práce v té době velmi trpěla nedostatkem deviz k zakoupení laboratorních prostředků potřebných pro experimentální práci, omezeným přístupem k vědecké literatuře a politickými prověrkami.

Po roce 1968 byl E. Paleček zbaven funkce vedoucího oddělení (nikdy nevstoupil do KSČ), nesměl cestovat a přednášet na univerzitě a hrozilo mu propuštění z ústavu. Avšak i v těchto situacích se objevovala pomoc, jako například dary potřebných chemikálií od vědců ze západních zemí či po-

moc československých vědců, kteří svůj charakter a poctivost nepodřídili náladám v politické straně. Díky tomu v druhé polovině r. 1976 mohl E. Paleček pokračovat ve své práci.

V prvních 20 letech se kromě E. Palečka na elektrochemickém výzkumu DNA v Biofyzikálním ústavu podílela řada dalších jeho žáků a spolupracovníků jako B. Janík, V. Vetterl, V. Brabec, E. Lukášová a M. Vorlíčková, kteří se později stali vedoucími vědeckými pracovníky, univerzitními profesory či významnými manažery. Je zajímavé, že v prvních 10–15 letech elektrochemii DNA pozitivně vnímali biochemikové zabývající se strukturou DNA, naproti tomu většina elektrochemiků se k výzkumu stavěla záporně. Jedním z důvodů jejich postojů byla pravděpodobně špatná informovanost o vlastnostech a významu DNA.

Při svém založení v době studené války se BFÚ orientoval především na radiobiologii, které byl přikládán velký význam kvůli možnému použití jaderných zbraní. V průběhu let se zaměření ústavu zásadně změnilo a vznikla v něm vědecká škola orientovaná na fyzikální, chemické a biologické problémy struktury a interakcí DNA a proteinů. Dů-

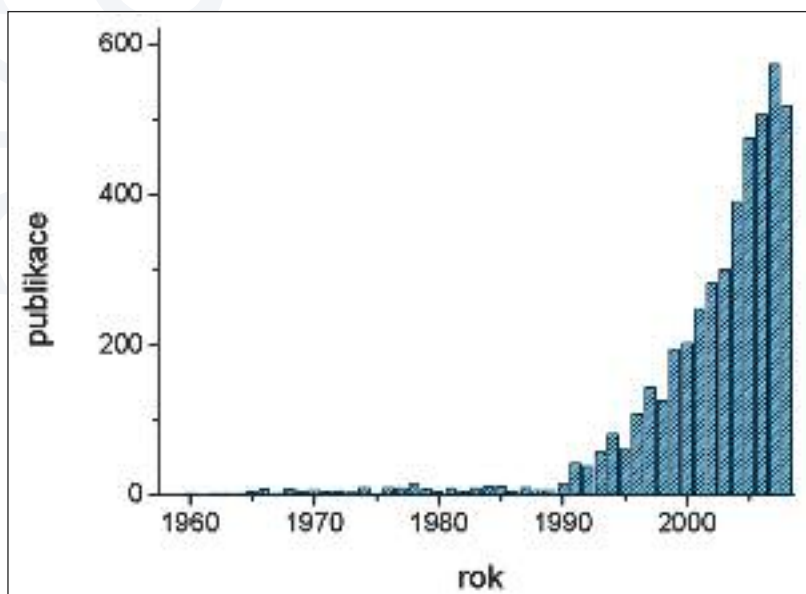
ležitou součástí této školy byla elektrochemie nukleových kyselin a bílkovin vycházející ze základního výzkumu, jehož výsledky naznačovaly velké možnosti praktického uplatnění. Proto se v ústavu podařilo v polovině 90. let zachytit nástup výzkumu a vývoje elektrochemických senzorů DNA a udržet si špičkové postavení v oblasti elektrochemie NK. Významně k tomu přispěla spolupráce s laboratoří J. Wanga v USA, ve které Paleček v letech 1995–2000 každoročně nejméně měsíc pracoval a učil tamější elektrochemiky jak zacházet s DNA (J. Wang byl nedávno vyznamenán Americkou chemickou společností jako nejcitovanější elektrochemik a třetí nejcitovanější chemik). Koncem 90. let projevila zájem o spolupráci s oddělením E. Palečka německá firma November AG z Erlangenu, která pak čtyři roky velkoryse spolufinancovala výzkum v jeho oddělení.

Po roce 1948 až do poloviny 60. let byla u nás genetika zatracována. Její zakladatel G. J. Mendel, který své objevy učinil v Brně, byl nazýván buržoazním pavědcem a jeho objev elementů dědičnosti (tedy DNA) byl zamlžován a diskreditován. Tato atmosféra dokázala ovlivnit mysl některých studentů i univerzitních profesorů. Mezi elektrochemiky představoval naprostou výjimku nositel Nobelovy ceny J. Heyrovský, který již v r. 1961 udělil E. Palečkovi svoji cenu pro mladé vědce. Byl to on, kdo spolu se svými nejbližšími spolupracovníky podporoval jeho práci a pozval ho, aby některé experimenty prováděl v jeho laboratoři, na přístrojích, které v Brně nebyly k dispozici.

děl v jeho laboratoři, na přístrojích, které v Brně nebyly k dispozici.

Laboratoře Biofyzikálního ústavu patří v oblasti elektrochemie nukleových kyselin také v současné době k vedoucím laboratořím ve světě. Svědčí o tom například nedávná publikace knihy na pozvání vydavatelství Elsevier i žádost nakladatelství Springer Verlag o napsání další knihy, jejíž text by měl být dokončen v roce 2010. Podobné svědectví vydává i scientometrie u jména E. Paleček na WOS: 249 publikací, 7641 citací, index $h = 50$. V roce 2008 (konec října) byly jeho práce citovány více než 600x. Tato čísla snesou srovnání s údaji předních českých vědců. Oddělení biofyziky makromolekul, které v roce 1967 E. Paleček založil, vede již čtvrtým rokem jeho žák Miroslav Fojta, jehož nadání a motivace je příslibem pro další rozvoj důležité vědní oblasti. Profesor E. Paleček nadále intenzivně pracuje s malou skupinou svých mladých spolupracovníků. Zdá se, že se jim podařil nový objev v oblasti elektrochemie bílkovin, který by mohl nalézt uplatnění v biomedicině. Nejbližší léta možná ukáží, zda bude stejně významný jako práce jeho laboratoře v oblasti elektrochemie DNA.

Vědecké publikace týkající se elektrochemie nukleových kyselin v letech 1958–2008. Počet publikací za r. 2008 je neúplný.

Biosenzory na bázi elektrochemických vlastností nukleových kyselin v medicíně

Z médií se často dozvídáme o medicíně 21. století, která bude personalizována neboli šita na míru. Bude přizpůsobena genetické výbavě pacienta. To předpokládá znalost genomů jednotlivců a jejich exprese, což sice současná věda umožňuje, ale je to příliš drahé. Proto se obvykle hledá gen, jehož variabilita nebo změna je rozhodující pro danou léčebnou metodu a ten se testuje. Příkladem praktického využití znalosti genomu a jeho exprese najdeme v současné době značný počet – mutace v genech BRCA1 a BRCA2 zvyšují riziko vzniku rakoviny prsu, mutace v genu APC zase zvyšuje riziko vzniku rakoviny tlustého střeva (lze zde uvažovat o možnostech prevence), přítomnost BCR-ABL genu u myeloidní leukémie umožňuje léčbu inhibitory tyrosinkinázy (Gleevec), zvýšená exprese genu HER2 umožňuje léčbu rakoviny prsu pomocí Herceptinu atd. Korelace mezi prognózou onemocnění a genovou expresí je v současné době sledována u většiny závažných onemocnění.

Lze očekávat, že vědci budou v blízké budoucnosti hledat a nalézat nové biomarkery, schopné identifikovat jednotlivce, kteří by měli prospěch

z různých způsobů terapie, a zvláště ty, kteří by se měli určitému typu léčení vyhnout. Testování sekvencí nukleotidů v DNA, tedy zjišťování posloupnosti písmenek v genetické abecedě u jednotlivých lidí, je tak postupně stále významnější.

Stanovení sekvencí nukleotidů v genomu jednotlivců je velmi obtížné. Lidský genom má totiž tři miliardy párů basí (tedy párů písmenek genetické abecedy). V současné době se stále zlepšují metody zjišťování sekvencí důležitých z hlediska některých onemocnění pomocí tzv. hybridizačních čipů, nicméně dosud jsou tyto analýzy velmi nákladné. Jako metoda, pomocí které se určitá sekvence detekuje, se používá optická detekce. A tady se ukazuje, že elektrochemická detekce sekvencí DNA by mohla být výrazně levnější. Podstatou přístrojů pro elektrochemickou analýzu jsou jednoduché elektrické obvody a elektrody (např. zlaté, amalgamové či uhlíkové). Tyto přístroje jsou levné, spotřebovávají málo elektrické energie a lze je snadno miniaturizovat. Proto by se elektrochemické přístroje mohly časem dostat i do menších nemocnic a později možná i do poliklinik či do ordinací jednotlivých lékařů. Jejich použití by se nemuselo omezovat pouze na zdravotnictví, ale mohlo by nalézt uplatnění i v jiných oblastech praxe, např. v kriminalistice, potravinářství, detekci biologických zbraní atd. V USA, kde ještě asi

před dvaceti lety vědci neprojevovali o elektrochemii nukleových kyselin zájem, je v současnosti mnoho laboratoří orientovaných právě na tuto oblast vědy. V Číně počet takto orientovaných laboratoří velmi rychle přibývá. V Evropě je tento nárůst pomalejší. V ČR se elektrochemie nukleových kyselin zkoumá na BFÚ a začíná se rozvíjet i na univerzitě v Pardubicích v úzké spolupráci s BFÚ.

Padesát let po první vědecké zprávě o elektrochemické aktivitě NK je elektrochemie nukleových kyselin důležitou interdisciplinární vědeckou oblastí, která se bouřlivě vyvíjí a v dalších letech má velmi dobré vyhlídky na praktické aplikace. Většina čtenářů asi zná jednoduchá zařízení na měření hladiny glukosy v krvi diabetiků. Tato zařízení jsou založena na elektrochemickém principu. Podobně by mohly v budoucnu fungovat v ordinacích lékařů i malé přístroje pro analýzu sekvencí nukleotidů v DNA. Práce E. Palečka, kterou zahájil před 50 lety jako student a přes četné překážky v ní cílevědomě pokračoval až do dnešní doby, přinesla své ovoce. Teď je již věcí mladších vědců, aby tuto práci dále rozvíjeli jak v oblasti základního výzkumu, tak i v praktických aplikacích. ■

STANISLAV KOZUBEK,
ředitel Biofyzikálního ústavu AV ČR, v. v. i.

*Výzkumný tým
oddělení biofyzikální
chemie
a molekulární
onkologie
BFÚ AV ČR
patří v oblasti
elektrochemie
nukleových kyselin
k nejlepším
na světě.*

ANTROPOCENTRISMUS VE VĚDÁCH

V prostředí novorenesanční vily Lanna v Praze se od pátku 16. do neděle 18. ledna 2009 konalo již jedenácté setkání s názvem Science, or Else? – tentokrát s podtitulem Role antropocentrismu ve vědě. Mezinárodní kolokvium financuje a organizačně zajišťuje Akademie věd České republiky spolu se švýcarským institutem Collegium Helveticum (při ETH Curych a Univerzitě v Curychu) a Centrem pro teoretická studia (společným pracovištěm AV ČR a Univerzity Karlovy v Praze).

Původním smyslem série setkání ve vile Lanna bylo uvažovat nad vzájemným vztahem vědy a veřejnosti, ať už tím míníme veřejnost odbornou, „laickou“ či politickou sféru. Na jedné straně si účastníci kolokvia proto pokládají obecné otázky po postavení vědy v očích společnosti (např. očekávání nebo také hrozby), na straně druhé pak např. po komunikovatelnosti vědeckých poznatků. Tento vztah je stále hlavním *raison d'être* setkání *Science, or Else?*. V posledních ročnících lze ale pozorovat mírný posun v akcentu: od debaty vědy s jejím „vnějškem“ k diskusi uvnitř vědy samotné, ke zkoumání možností dialogu různých oborových perspektiv nad konkrétním zvoleným tématem. Praktickým smyslem setkání ve vile Lanna se tak stále více stává ověření toho, zda je transdisciplinarita pouhým módním „grantovým“ heslem, či něčím více.

Stojí též za zmínku, že v tomto roce došlo k drobné, přesto důležité změně ve formě kolokvia. Dala by se snad charakterizovat jako pokus o spojení neformálnosti (důraz na jeho živou, diskusní povahu, který je vyjádřen i v pojmenování této akce: „setkání“) s formálními pravidly. Letošní setkání mělo mnohem více rigidní strukturu; diskuse byla členěna do tematických sekcí řízených moderátory, kteří nejprve motivovali vyjasňování pozic uvnitř oborů, aby na závěr rekapitulovali její dílčí průběh a otevírali debatu. Cílem bylo udržet na jedné straně otevřenost diskuse, na straně druhé ji vést k věcným výsledkům. Po zkušenostech z letošního kolokvia lze konstatovat, že zvnějšku možná nenápadný krok vede správným směrem.

Přejdeme již k letošnímu tématu (o předchozích ročnících viz *AB 4/2008*). Pochopíme-li antropocentrismus ve vědě na základě vztahu k jejímu předmětu, stává se užitečným srovnáním jednotlivých oborů a vyjasnění rozdílů mezi nimi. Je-li hlavním centrem disciplíny člověk (jako např. v lékařství), je antropocentrický přístup z po-

vahy věci podle všeho nezbytný. Někdy je ale právě tato centrální role člověka a její nevyhnutelnost legitimním tématem oborové diskuse. Ať už je to dodnes živá polemika v evoluční biologii o „koruně“ evolučního stromu či provokativní otázky probuzené v šedesátých letech ve Francii, zda je možné sociální a dokonce i humanitní vědy provozovat bez antropocentrického nasazení, tj. zda lze hledat jako východisko širší konceptuální půdu, v níž je člověk pouze jednou její součástí (srv. slavnou tezi filozofa a historika Michela Foucaulta, že to, co dnes vnímáme jako člověka, není žádná danost, ale pouze určitý – a v tomto smyslu časově podmíněný a dočasný – sociálně-kulturní konstrukt osvícenství). Oproti tomu se můžeme tázat, jestli i v oborech, jako je matematika či fyzika, jejichž předmět se zdá být na člověku zcela nezávislý, nelze nacházet stopy antropocentrismu a jestli jsou tyto stopy skutečně beze zbytku zahladitelné.

Těmto a mnohým dalším otázkám se na kolokviu věnovalo pět tematických sekcí ustavených částečně podle jednotlivých oborů: a) lékařství a filosofie (M. Boyer, M. Petříček); b) hranice lidského druhu – lingvistika a zoologie (J. Fehr, A. Wittwer); c) biologie a ekologie (A. Eberle, D. Storch); d) matematika a fyzika (J. Nešetřil, K. Trlířajová, J. Langer); e) sociální a humanitní vědy (O. Švec). Tyto sekce lemovala úvodní část s obecnějšími příspěvky k pojmu antropocentrismus (G. Folkers, V. Pliška, I. M. Havel) a závěrečná společ-

FOTO: LUDĚK SVOBODA, AKADEMICKÝ BULETÍN

ná diskuse, uvedená moderátory výše uvedených sekcí a řízená organizačním „motorem“ celého setkání Rolfe Probalou. Již tradičně vznikají z příspěvků kolokvia dílčí texty k tématu, které budou spolu s dalšími vyzvanými (téma antropocentrismu je palčivé v mnoha dalších disciplínách – zmiňme jen farmakologii, ekologii či urbanismus) zahrnuty do kolektivní publikace. Na její přípravě se tento rok editorsky podílejí Martin Boyer a Pavel Vychytil.

Objev, nebo výtvor?

Abych však jen nerekapituloval, pokusím se předložit vlastní úvahu vycházející z diskuse na kolokviu. Na problém antropocentrismu se totiž lze dívat nejen z hlediska toho, zda předmětem disciplíny je člověk či nikoli a jestli je v tomto smyslu i jejím cílem a centrem, ale též jemněji, s ohledem na povahu vztahu toho kterého oboru ke svému předmětu a s ohledem na jeho statut. Konkrétněji jde o otázku, zda člověk svou činností tento předmět vytváří jako cosi nového (své dílo), anebo zda „pouze“ objevuje to, co existuje nezávisle na něm. Ať již na něm jako konkrétním jedinci (co by mohl objevit i kdokoli jiný), či dokonce nezávisle na něm jakožto člověku vůbec. Jinými slovy by se tato otázka dala formulovat: co je tu dříve – člověk, anebo onen předmět?

Tradičně je v tom právě spatřována hranice mezi (přírodní, neantropocentrickou) vědou, která objevuje univerzální nečasové zákonitosti, a (antropocentrickým)

uměním, které v konkrétním historickém okamžiku vytváří svá jedinečná, neopakovatelná díla; doplňme, že tzv. historické či humanitní vědy jsou z hlediska této polarizace v dosti překerní pozici a bylo by třeba je hledat někde uprostřed. Podívejme se ale na tento tradiční protiklad pomocí následujících dvou příkladů.

Autorem prvního je americký architekt Louis I. Kahn, který ve svých přednáškách opakovaně líčí příběh o W. A. Mozartovi (příběh fiktivní, ale v mnohém ilustrující Kahnův vlastní přístup; viz Louis I. Kahn, *Writings, Lectures, Interviews*, New York 1991). Parafrazujeme jej takto: Služka v Mozartově domě uklízí nádoby. Najednou jí padá na zem talíř, ozývá se strašlivý rámus. Služka se lekne, vykřikne. Mozart však jen vzhledne od stolu a s jiskrou v očích pronese: „Á, disonance!“. Něco se od té doby změnilo; Mozart, a po něm i další, začal v hudbě pracovat s disonancí. Otázka, která z tohoto příběhu vyplývá, je nasnadě: vytvořil Mozart disonanci, anebo ji „jen“ objevil?

Druhý příklad pochází od francouzského sociologa vědy Bruna Latoura a týká se tentokrát biologa Louise Pasteura (opět coby exemplárního případu, tentokrát vědce; viz Bruno Latour, *The historicity of things – where were microbes before Pasteur?*, in *Pandora's hope. Essays on the reality of science studies*, London 1999). Otázka je formulována hned na začátku, a to patřičně provokativně: existovaly bakterie před Pasteurem? Nejde pouze o banální konstatování, že kdyby tu Pasteur, a obecně jakýkoli jiný vědec, nebyl, bakterie by nikdo neznal a v tomto smyslu by nebyly, ale o mnohem důležitější otázku. Do jaké míry je vůbec možné striktně oddělovat fyzický předmět poznání od poznání samotného – od teorie, v rámci níž má předmět své místo, od metodologie, díky níž se k předmětu dospívá, od jazyka, jímž je předmět popsán, od konkrétní situace vědce, který předmět poznává atd. Uvážíme-li vše důkladně, objeví se jakási dvojznačnost. Na jedné straně je zřejmé, že tu předměty přírody jsou bez ohledu na existenci člověka, ale na straně druhé je i tušení, že takovými, jaké je známe, tak docela bez přičinění (konkrétního) člověka nejsou. V tomto světle se možná ukáže krása Latourova řešení tohoto problému: Byly tu bakterie před Pasteurem? Nebyly, ale od doby, kdy je objevil, tu jsou věčně...

Smyslem tohoto zamyšlení, jakož snad i celého setkání ve vile Lanna, nebylo odhalovat rétorické figury a dvojznačnosti spojené s pojmem vědeckého antropocentrismu, ale naznačit, že je občas užitečné hledat nesamozřejmá specifika své vlastní vědecké disciplíny, jejího předmětu, cíle či provozu, a uvědomit si, že právě úžasná rozmanitost, různost věd a směrů v nich skýtá možnost jejich vzájemné inspirace. ■

CYRIL ŘÍHA,

Centrum pro teoretická studia AV ČR a UK v Praze

Účastníci jedenáctého kolokvia Science, or Else? před vilou Lanna.

Předchozím ročníkům se věnoval Ivan M. Havel v bilančním článku VĚDA – A JAK JINAK? Science, or Else? – deset let debat ve vile Lanna v AB 4/2008.

APOKALYPTICISMUS, MILENARISMUS A PROROCKÁ VIDĚNÍ V 17. STOLETÍ

Ve Filosofickém ústavu AV ČR, v. v. i., se ve dnech 15. a 16. ledna 2009 konal mezinárodní workshop věnovaný problematice eschatologických očekávání a chiliasmu v kontextu universálně reformních plánů a intelektuální komunikace mezi středovýchodní a západní Evropou v období raného novověku. Toto vědecké jednání, organizované komeniologickým oddělením Filosofického ústavu, zahájilo mezinárodní projekt Intellectual Networks in Central and Western Europe, 1570–1670, na němž se vedle Akademie věd ČR podílí Maďarská akademie věd, Polská akademie umění a věd a Oxfordská universita.

V rámci projektu, jehož hlavními koordinátory jsou Howard Hotson z Oxfordské university a Vladimír Urbánek z AV ČR, se v letech 2009 a 2010 uskutečnil další dva workshopy – v Krakově a Budapešti – zaměřené na reformní proudy v oblasti školské filosofie, encyklopedismus, pansofické projekty a irénismus a závěrečná konference v Oxfordu, v níž se propojí dílčí témata v perspektivě centrální problematiky raně novověkých snah o universální reformu.

Na pražském workshopu vystoupilo 15 přednášejících, mezi nimiž byli kromě domácích účastníků zastoupeni odborníci z Velké Británie, Nizozemí, Maďarska, Polska, Německa i z Austrálie. Howard Hotson z Oxfordské university v úvodním a zásadním příspěvku jednak představil téma workshopu – intelektuální síť, universálně reformní hnutí a raně novověký milenarismus, jednak zformuloval a vysvětlil základní tezi, jež se stala východiskem pro novou výzkumnou iniciativu: dosavadní bádání se nedokázalo úspěšně vyrovnat s universálně reformním hnutím poloviny sedmnáctého století, neboť je víceméně pojímalo, a také se odehrávalo, v úzce národních a konfesních mezích. Jenže jak pansofické, tak milenaristické proudy se tehdy šířily z prostředí mezinárodních intelektuálních sítí, které měly svá ohniska v multietnické a multikonfesní střední Evropě. Na místě je tedy nová badatelská iniciativa s výrazně mezinárodním nadhledem; naštěstí po roce 1989 padly i vnější překážky, které tento mezinárodní záběr ztěžovaly.

Následující příspěvky představily analytické případové studie přinášející jak množství nových poznatků o projevech eschatologických proudů nejrůznějšího zabarvení v působení škol, více či méně institucionalizovaných skupin či v činnosti a literární produkci jednotlivců, tak cenná zobecnění vysvětlující jejich původ a směřování.

Pavína Cermanová z Centra mediévistických studií Filosofického ústavu AV ČR, která současně působí na Kostnické universitě, zaměřila pozornost na středověký původ a prameny základních konceptů prorockých

vidění a apokalyptických vizí uplatňujících se v reformovaném prostředí 17. století. Ty sice vědomě přejímaly středověké obrazy všeobecné krize, předpovědi utrpení a výzvy k všeobecné reformě, avšak v důsledku se odklonily od problémů morálních a náboženských k otázkám sociálním a politickým. Poznatky o životě eschatologických idejí v humanisticky založených studijních programech pražské university ve druhé polovině 16. století přiblížila Lucie Storchová z komeniologického oddělení Filosofického ústavu AV ČR: původně eschatologické schéma historických „fatálních period“ se v universitním prostředí stalo předmětem rétorického výcviku a ztratilo svůj eschatologický náboj. Mihály Balázs z University v Szegedu představil výsledky studia dosud neprobádaných maďarských rukopisů z konce 16. století, jež znamenají nové pohledy a zhodnocení specifického vývoje a charakteru antitrinitarismu a milenarismu v Sedmihradsku.

Další příspěvky se týkaly intelektuálních skupin a „sítí“. Noémi Viskolcz z University v Szegedu upozornila na zajímavý případ existence virtuální společnosti zvané „Societas Regalis Jesu Christi“, jež v polovině 17. století měla své zástupce v četných střediscích po celé střední Evropě. V jejím čele stál Johann Permeier působící ve Vídni. Všechny spojovaly zejména milenaristické koncepty ovlivněné weigelianstvím. Toto hnutí však narazilo na odmítavý postoj představitelů hlavních konfesijních proudů. Jinou podobnou iniciativu představovalo neinstitutionální uskupení chiliastů a náboženských nespokojenců v luteránských oblastech Říše, jež v prvních dekádách 17. století propagovalo a usilovalo o budoucí „zlatý věk“ Evropy a světa. Jak vysvětlil Leigh Penman z University v Melbourne, členové tohoto „chiliastického podzemí“ byli literárně a publikačně velmi aktivní a jejich kritika většinových církví a snaha nabídnout alternativní koncepty hlásící se k tzv. „škole svatého Ducha“ vyvolaly masivní polemickou reakci ze strany ortodoxních teologů. Brandon Marriot z Oxfordské university argumentoval, že milenaristické a eschatologické koncepty

*Rytina zobrazující shromáždění národů světa z Komenského vydání *novodobých proroctví Lux e tenebris*, Leiden 1665*

VĚDA V PRAAXI ANEB CO DOKÁŽE ÚSPĚŠNÁ SPOLUPRÁCE

OBĚ FOTA: GABRIELA ADÁMKOVÁ, AKADEMICKÝ BULLETIN

Již „tradiční“ setkání představitelů Akademie věd ČR, Pardubického kraje a Sdružení obcí Orlicko se uskutečnilo 18. března 2009 ve vile Lanna v Praze. Zúčastnění zhodnotili výsledky dosavadní úspěšné regionální spolupráce a jednali o nových možnostech v oblasti vědy a výzkumu, rozvoje a vzdělanosti v podmínkách Evropské unie.

Setkání provázela přátelská atmosféra, již hned v úvodu navodil loučící se předseda Akademie věd ČR prof. Václav Pačes, jenž předal děkovaný list „hybné síle celého projektu“ Jaroslavu Krátkému. Ten stál v roce 2003 u zrodu smlouvy o spolupráci vycházející z dlouhodobých mezioborových kontaktů Sdružení s 13 vědeckými pracovišti AV ČR. Tehdejší předseda Sdružení obcí Orlicko ve svém krátkém proslovu poděkoval vedení Akademie i všem, kteří se na projektu podílejí, a dodal: „Spolupráci obcí Orlicko spolu s Akademií věd lze nazvat „laboratoří přírody se zpětnou vazbou“ a já bych byl velmi rád, kdyby pokračovala i nadále.“ O to se již ale bude v příštích letech snažit nový předseda AV ČR prof. Jiří Drahoš, jemuž prof. Václav Pačes během slavnostního zahájení před zrak přítomných hostů předal pomyslné žezlo „projektu Orlicko“. „Tohoto projektu jsem se účastnil již jako člen týmu v Ústavu chemických procesů a rád jej budu v budoucnu podporovat,“ přislíbil prof. Jiří Drahoš.

Z původního regionu Orlicko se v roce 2006 spolupráce úspěšně rozšířila také do Pardubického kraje. Pracovníci akademie se díky smlouvě s krajem a Sdružením obcí Orlicko podílejí na více jak 15 projektech v regionu. „Zvláště jeden záměr je důležitý, a to především pro Hlinecko,“ sdělil člen rady Pardubického kraje Ing. Petr Šilar. „Vědci z Ústavu experimentální botaniky budou zjišťovat ovlivnění kvality vody v nádrži Hamry, která je zdrojem pitné vody,“ dodal.

O úspěšnosti dlouholeté spolupráce vypověděly během setkání také prezentace věnované vybraným výsledkům dosavadní vzájemné kooperace. Prof. Zbyněk Jaňour z Ústavu termomechaniky pohovořil o mode-

lování šíření nebezpečných látek z průmyslových zdrojů Pardubického kraje s ohledem na bezpečnost obyvatelstva v intravilánu Pardubic. (Více o studiu scénářů šíření nebezpečných látek, které jsou emitovány do ovzduší během havárií v pardubickém regionu, se můžete dočíst v *AB 2/2008*.) Dr. Dalibor Prix z Ústavu dějin umění ve své prezentaci *Chrám v Klášteci nad Orlicí* představil výsledky bádání o této zajímavé stavbě, která se od ostatních liší svým středověkým jádrem. Vědci z ústavu podali souhrnnější informace o tom, jak přesně kostel vznikl a fungoval. Dr. František Nerud z Mikrobiologického ústavu popsal vliv průmyslového znečištění na mikrobiální procesy v půdě v lokalitě firmy Syntesia Pardubice.

Na závěr dr. Josef Holík z Ústavu experimentální botaniky představil již zmiňovaný projekt věnovaný kvalitě vody v nádrži Hamry. Se všemi projekty vás v příštích číslech *Akademickém bulletinu* seznámíme. ■

GABRIELA ADÁMKOVÁ

ČLOVĚK A JEHO SVĚT

– BIOLOGIE A LIDSTVO

Před několika lety se americké výzkumné agentury pokusily formulovat výzkumný program, který by protínal různé přírodovědné obory. Našly pro něj společné pojmenování origins – čili počátky (origines). Takový program by měl směřovat k prolínání různých přírodovědných oborů a nalézání sjednocujících východisek a pohledů. V naší epoše je to sice projekt vyzývavý, ale nesplnitelný. Můžeme se o něm teoreticky dohadovat, ale chybí nám experimentální možnosti a mnohé důkazy. Týká se to jak fyziky – speciálně kosmogonie –, tak možná i experimentálně dostupnější biologie. Lze pouze předpokládat podmínky, za nichž se formovaly nejjednodušší životní projevy, a snad i odhadnout, jak vypadal zárodek budoucího vesmíru.

Přístupnější a aktuálnější otázkou je objevení se „pána tvorstva“ na Zemi a jeho relace k nejbližším příbuzným, šimpanzům. Není pochyby o tom, že šimpanzi reprezentují nám vývojově nejbližší druh, což vyplývá z vysoké shody mezi složením genetické výbavy. Překvapivé nejsou – alespoň podle současných znalostí – výrazné rozdíly mezi oběma genetickými výbavami. Během asi pěti milionů let, které nás od šimpanzů dělí, mohlo a mělo by dojít ke genetickým změnám, které nás odlišují. Odhadem tyto změny probíhají asi až v průběhu 100 000 let vývoje. V případě evoluce člověka máme přesvědčivé doklady o mezičláncích jeho vývojové řady. Horší je to ovšem s určením, zda tyto mezičlánky reprezentované kosterními zbytky vedly ke vzniku našeho druhu, nebo zda se jedná jen o slepé vývojové cesty.

Ucelenější obraz vzniku lidského druhu podává genetika opírající se o geneticky zakódované znaky a jejich odchylky zakotvené v našem genomu již dříve, než se objevil člověk. Ukazuje se totiž, že náš druh *Homo sapiens* vznikl asi z tisíce předků, kteří se „protáhli“ zúžením nazývaným hrdlo láhve. Takto se v dnešní době lidská populace geneticky „zhomogenizovala“ a odpovídá tomu, co v systematické biologii nazýváme poddruh *Homo sapiens sapiens*.

Podstatnou otázkou je, kdy náš druh vznikl. Naším zřejmě posledním a též již vyhynulým nejbližším příbuzným byl člověk neandrtálský. Ze zachovalých kosterních zbytků tohoto člověka se podařilo izolovat úseky jednoduše děděné kruhové mitochondriální DNA a určit jejich nukleotidovou strukturu, jež ukázala, že společného předka obou druhů můžeme posunout směrem k milionu let. S použitím jaderné DNA lze předpokládat, že společný předek je starší než milion let. Vývojové kořeny našeho poddruhu *Homo sapiens sapiens* jsou tedy poměr-

ně staré a spadají do doby, kdy se rovněž podařilo zachytit první stopy po lidských účinných zabíjecích prostředcích, jako byla např. vrhací kopí.

První lidé žili v tlupách, v nichž v průběhu času začaly převládat rodinné vztahy, které člověku pravděpodobně zajišťovaly nezbytné zázemí pro organizovaný lov, sběr i ochranu před nepříznivým počasím severní polokoule, včetně udržování ohně a péče o stravu a děti.

Náš druh, někdy označovaný jako „nahá opice“, nebyl nadán silou ani rychlostí, nýbrž představivostí, schopností zkoušet a vynalézat nové prostředky a způsoby, jak využívat a ochočovat přírodní živly (ohně), jak lovit a získávat novou obživu. Bez ohně a kopí by nezalidnil dnešní Evropu.

Naši předkové – stejně jako my – museli stát v oněmění před záhadami, které si nedovedli podmanit, jako byly např. změna ročních dob, hromobití, vulkány nebo vlnobití. Dosadili k nim bohy jako jejich vládce, jež si na rozdíl od lidí mohou dělat, co chtějí. O tom ostatně uvažovali již před Sokratovští myslitelé. Jednalo se bezpochyby o významný krok vedoucí k představám ideální, pozdějším idejím a vymezení jedince k jeho tlupě a vyšším společenstvům. S vymezením jedince a jeho existence nejsme zdaleka u konce. Zvláště od doby renesance přes Dostojevského až po jeho francouzské epigony, jako byly Camus a Sartre, si lidé znovu kladou otázku o významu své existence a svého bytí. Jestliže na tyto otázky dostaneme nové, přesvědčivé odpovědi, bude to pro nás přínosem. Ale zamířena odívání bytí do hávu transcendence a zjevování se „nějakých proroků“ přínos nepředstavují.

Člověk, jakožto fyzicky nedobře vybavený druh, se musel hlavně bít, aby mohl být. Bil se s přírodou, dravci, počasím i konkurenty – a často byl také bit.

S přibývající civilizací mnozí z jeho protivníků ubyli. Další, jako např. nemoci stáří, nové druhy pandemií, zase přibýly, poněvadž se zásluhou této civilizace dožíváme vyššího věku a více a rychleji cestujeme po světě. A také tloustneme... Problém bytí se dotýká nezbytí, tj. nezbytí vyrovnávat se s nečekanými výzvami, často nebezpečnými našemu bytí, abychom přežili jako druh. Bez opakovaně napadané technické civilizace bychom ovšem nebyli. Anebo byli, zřejmě ale ve stavu klanové či imperiální despotie. Opouštíme již biologii a přecházíme do sféry posledních několika tisíciletí, ovlivněných civilizačním vývojem člověka. Tento vývoj otevřel lidskému druhu nové možnosti a samozřejmě přinesl i řadu problémů. Nemusím snad připomínat, že v jeho centru stojí vzdělání a vytváření dostatečného prostoru pro hledání nových cest k poznání, tj. věda. Bez pokroku přírodních věd a medicíny bychom nejen my starší, ale i mnozí mladší nebyli. Musíme řešit mnohé zasuté problémy i nové výzvy. Nejde o otázku bytí, ale o otázku nezbytnosti. Není podstatné, zda nám problémy způsobuje matka Gaia nebo převtělení zla, avšak jenom zásluhou naší neutuchající aktivity, tvořivosti a vynalézavosti a několika tisíciletí zkušeností máme šanci přežít jako druh. Pouze pokud přežijeme jako druh, zůstanou v lidské paměti naše zkušenosti i představy včetně ideálů, jež se budou měnit a směřovat k novým horizontům. I představa transcendence, která je jednou z lidských fantazií, má svůj počátek i konec v lidském druhu; těžko si totiž představit, že je zapsána také do vesmírných událostí nebo moudrou rukou vepsána do našeho genomu.

Lidské tlupy na sebe zpočátku pravděpodobně nenarážely, ale současně se zvýšeným zalidněním vytvářely kmenová společenství propojovaná pokrevními svazky a vedená stařešiny a náčelníky. Vazby mezi příslušníky kmenů představovaly společné zájmy, jazyk, zvyklosti, rituály, morální normy. Jejich důležitou součástí se stala představa o výlučnosti kmene, která zdůvodňovala i existenční války, tj. zárodek pozdějších ideologií. I Mojžíš ve svém Desateru hlásal zásady, jako nezabiješ a nepokradeš, které platily jen pro ty, kteří byli členy téhož kmene a kteří přijímali jeho ideologii. To, jak se rodilo poznání, že člověk – *Homo sapiens* – je jedním druhem, by si zasloužilo myslitelskou studii. Vznikalo nejen v oblasti židokřesťanské a bylo potlačováno obludnými představami jiných kultur a kultů.

Dost k minulosti a obraťme se k dnešku. Zásluhou lidské zvědavosti, tvrdohlavosti a věd nebyvale

vzrostla lidská populace. Nemohlo by k tomu dojít, kdybychom neznali účinné způsoby boje proti infekčním onemocněním, která by již dávno zkosila velké lidské aglomerace. Totéž platí i o zemědělství, dopravě a energetice; nové způsoby vytváření zdrojů včetně nukleární energie jsou totiž předpokladem pro existenci šesti i více miliard lidí.

Zajímavé je, co se děje s archetypy lidské organizace, mezi něž patří rodina a kmen. Obojí prochází krizemi, stávají se flexibilnějšími a tolerantnějšími. Přežívají však i jejich sobecké stránky jako nepotismus, rodinné klany, mafie i nejrůznější formy šovinismu. Je až kupodivu, že tomu tak je – ale budiž. Nejen pozitivní, ale i negativní stránky lidských vztahů mají dlouhodobou setrvačnost. Na druhou stranu rodina i národ mají a budou mít své opodstatnění, pokud představují svazek oprávněný, spojující dohromady lidi, kteří mají k sobě blízko, rozumí si a mají si co dát. S nástupem současného sobectví a kultu úspěchu za každou cenu začínají pozitiva rodinných a národních svazků získávat na významu. Jejich význam však nespočívá ve vytváření ostrůvků izolace, ale spíše v ustavování méně sobeckých vztahů mezi lidmi. Rodinné a národní vazby by se tak měly stát ne překážkou, ale posilou a korektivem pro nadnárodní cíle.

FOTO: WWW.SXC.HU

Ještě jednou se vrátme k biologii. Tendence vytvářet tlupy je asi zakořeněna v naší genetice. Složitější vztahy mezi jedinci a tlupami jsou již výsledkem civilizačního a kulturního vývoje člověka a nejsou zapsány v našem genomu. Biologie nám tedy nemá zatím přímo co říci. Ale samotný fakt, že jsme jedním poddruhem, nás přímo vybízí k civilizačnímu závěru: jsme odpovědní za svou existenci jako *Homo sapiens sapiens*.

Nakonec každý biologický druh bojuje o svou existenci. Myšlení jako nový nástroj člověka umožňuje navrhovat nejrůznější scénáře uspořádání svého světa (tzv. ideologie), z nichž se snad budou uplatňovat jen ty nejlepší, zajišťující potřeby lidského druhu a nejmožnější rozvoj lidských schopností, a to nikoli na úkor celku. Co to bude, nevím. Ze současných ideologií jsou potomkům moderních lidí nebezpečné všechny, které hlásají xenofobii, rasismus, vyvyšování jednoho kmene nad druhým, různé formy šovinismu a zaslepeného nacionalismu, jež souvisejí se zjednodušením až primitivním přístupem některých skupin lidí ke svým bližním. Jak hluboko jsou tyto představy zakořeněny, zatím nevíme. Není to již záležitostí biologie, nýbrž sociologie a psychologie. V každém případě ale překáží existenci lidského druhu. Proto jsou nemravné. Když odmyslíme rodinu a kmen, kritériem lidské

mravnosti je poté přežití lidského rodu. Kupodivu i v tomto případě platí staré zásady, jako nezabiješ a nepokradeš, i když se zabijí a krade ve velkém. Tyto zásady vyhovují nejen fungování rodiny, národa, ale i lidstva vůbec. Zůstávají sice nenaplněnou metou, ale mají i musejí fungovat ne jako transcendentní, ale jako reálný korektiv našeho konání.

Živě vzpomínám, že jsem si po okupaci v roce 1968 stanovil zásadu, že se budu chovat a konat tak, abych se ani za 30 let nemusel stydět. Masaryk nás přesvědčoval, že naše jednání má být *sub specie aeternitatis*. Bohužel do věčnosti nevidím, ale stačilo by mi, kdyby korektivem bylo 100–200 let. I to je ovšem v dnešním, většinou krátkozrakém světě, přeplněném touhou po okamžitém úspěchu, nesplnitelná touha.

Na základě znalostí mnoha osudů Plutarch dospěl k tomuto závěru: „Neboť nepomíjející je i prázdný prostor i prvky, velká moc se projevuje v zemětřesení, blesku... avšak na právu a spravedlnosti se božstvo vůbec nepodílí, leč snad tím, že myšlení a uvažování má božskou podstatu.“ Jak každý rozhodne *Summa summarum*. Současnou výzvu představuje filozofie lidství a lidstva opřená o znalosti věd. Tím nemyslím jen biologii a zvláště genetiku, ale i ekologii, medicínu, psychiatrii, sociologii, fyziku a historii. Kéž by na to stačila alespoň Učená společnost ČR, která to má v popisu práce. Jsme jedním poddruhem, a tak bychom měli intenzivně hledat společný *modus vivendi*, společné kořeny a společné zájmy, hledat cesty individuální, národní i státní, vedoucí k přínosu do vkladu celého lidstva. Vyniknout tedy neznamena upozorňovat jen sám na sebe, ale opravdu přispět k celosvětovému úsilí o zachování a zvelebení lidského druhu.

Právem prof. J. Koutecký ve své recenzi této úvahy podotkl, že k ní náleží i „nadstavba spočívající jak v mravnosti a nápravě vztahů, tak ve vnímání krásy a hledání vnitřní harmonie jedince, ke které kromě vyrovnaných vztahů patří i vzpomínky, snění a fantazie, která je podmínkou pro získání harmonie vnější“. Ve svém článku zaměřeném na biologii jsem sféry krásy, vztahů i harmonie ponechal stranou. Z mnohých důvodů nejsem přesvědčen, že moderní vnímání krásy přispívá k pochopení lidskosti. Domnívám se, že harmonie je až výsledkem překonání disharmonií, jež nás provázejí a budou provázet. Ale o tom snad až jindy.

Děkuji za kritické připomínky prof. J. Kouteckému a dr. J. Hejnarovi. ■

JAN SVOBODA,

Ústav molekulární genetiky AV ČR, v. v. i.

Šimpanzi představují nám nejbližší druh, jak dokazuje vysoká shoda mezi složením genetické výbavy.

DĚJINY ČESKÝCH ZEMÍ

Velkoformátová reprezentativní publikace, která má představit současné výsledky české historické vědy v disciplíně národních dějin, nevznikala snadno. Na jejím počátku byla inspirace obdobnými svazky z vědeckých dílen středoevropských, západoevropských a balkánských zemí určenými mezinárodnímu auditoriu, které měly přispět k lepšímu pochopení kulturně-civilizačního přínosu tzv. nových zemí, ale i menších „kmenových“ států sjednocující se Evropy právě prizmatem dějinných specifik.

Konečné rozhodnutí o nutnosti přiblížit zahraničním zájemcům milníky, osobnosti a nosné příběhy české minulosti nanejvýš kvalifikovanou a zároveň čtenářsky poutavou formou padlo v roce 2002 na prvním zasedání *Fóra britských, českých a slovenských historiků* ve skotském Dundee. Budoucí hlavní redaktori Jaroslav Pánek a Oldřich Tůma, představitelé akademických ústavů zabývajících se staršími i novějšími dějinami, chápali tento úkol jako povinnost českého dějepisce přispět k integračnímu diskursu zejména po vstupu České republiky do EU a zároveň si uvědomovali, že je nevyhnutelné obsahově i jazykově zpřístupnit vzniklé narativum evropské čtenářské obci. Původní plán tak počítal se souběžným vydáním v několika kongresových jazycích a z tohoto zorného úhlu byly také vytyčeny základní zásady organizace textu, tematické okruhy a priority a hierarchie výběru faktů.

Zpracování se ujala celá řada specialistů z Historického ústavu AV ČR a Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR. Záhy se ukázalo, že koordinace tolika badatelských individualit do výsledného koherentního a plynule působícího výstupu včetně sjednocení stylistických poloh spotřebuje více času, než iniciátoři předpokládali. Po mnoha metodických diskusích a autorských i redakčních revizích byl výsledný text předložen k oponentuře předním vědeckým osobnostem (prof. Josef Petrář, prof. Josef Válka a prof. Zdeněk Jirásek). V této době již bylo rozhodnuto, že se vydání reprezentativního svazku ujme Univerzita Karlova prostřednictvím svého nakladatelství Karolinum; nejprve ovšem v české jazykové verzi, což se setkala s četnými protesty

autorů, kteří text koncipovali právě s ohledem na zahraniční čtenáře. Po několika jednáních bylo také upuštěno od původně zamýšlené bohaté obrazové a kartografické výbavy.

Navzdory všem „porodním bolestem“ a produkčním omezením působí výsledné dílo více než sympatickým dojmem, o němž se zasloužilo především několik jeho charakteristik. České dějiny jsou zde vyloženy v chronologické i teritoriální komplexnosti: zahrnují období od příchodu Slovanů (s krátkým úvodem keltsko-germánským) po rozpad Československa 1992, což byl zřejmě nejzazší časový mezník, který kolegové z ÚSD považovali za seriózně zpracovatelný, a území v dobově aktuálním rozsahu českého/československého státu; vedle Čech a Moravy jsou v příslušných epochách rovnocenně pojednány obě Lužice, Slezsko a Slovensko. Z hlediska koncepčního sleduje publikace dvě linie: jednak důsledně respektuje charakter českého/československého státního útvaru jako multinacionálního dějinného prostoru, na jehož civilizační charakteristice se podílela všechna jeho etnika a národnostní komponenty, jednak klade důraz na vývoj společnosti jako strukturovaného celku v mnoha jeho aspektech, nikoli pouze na působení politických či kulturních elit.

Domácí situace je přitom vždy pojata v evropském kontextu, a to nikoli formální paralelou; autoři měli především na mysli vzájemné propojení, těsnou závislost Čech na obecných mocenských, náboženských, sociálních, myšlenkových a kulturních proudech a konstelacích a zároveň vyzařování „českých“ impulsů do okolního prostoru. Český (ve smyslu teritoriální) vklad do společného dědictví je vážen ze zorného

úhlu hodnot, kořenů a směřování evropské/euroatlantické civilizace s důrazem na dlouhodobé myšlenkové, kulturní a mravní nosníky. Tento koncepční záměr přirozeně vedl k přednostnímu zájmu o náboženské, ideové, národnostní a sociální aspekty, které se v pojetí většiny autorů přinejmenším vyrovnaly obecně známějším politickým obrysům a v některých tematických celcích je převážily (snad jen historická existence žen, zvláště významná při zvoleném socio-kulturním přístupu, mohla být více respektována, jak autory usvědčuje pohled do rejstříku).

Dějinné výhry a porážky tak kniha nahlíží nejen prizmatem okamžité dobové situace českého státu, nýbrž vřazuje je do evropských vývojových trendů; není divu, že tento pohled se ne vždy kryje s hodnocením tradičně vstřípeným českému čtenáři dějepisnými a politickými autoritami národního obrození, jejichž nosné interpretace a hierarchie si přizpůsobila k svému obrazu (a tím do jisté míry perpetualizovala) po desetiletí dominantní marxistická historiografie. Specifikace českého přínosu

tak může v prvoplánovém čtení působit v některých případech i negativně, autoři však v žádném případě neměli na mysli sepsání oslavného pajánu glorifikujícího samotnou národní existenci – na druhé straně ovšem ani litanii sebemrškačského obviňování z provinciálnosti, malosti a mnichovanství. V prvé řadě šlo o poskytnutí kritické a zároveň odborně fundované výpovědi o osobité, leckdy dramatické historické zkušenosti obyvatel jednoho středoevropského státního útvaru, neodvratně zaklíněného v pozitivním i riskantním sevření evropského mocensko-civilizačního silového pole.

Autoři přirozeně nenárokují monopol na veškeré současné historické poznání, tím méně na interpretaci naší dějinné identity a paměti. Kniha není, nechce a ani nemůže být „konečným slovem“, „objektivní syntézou“ či normativním výkladem – absurdita takového desiderata je po dvaceti letech svobodného vývoje snad všem profesním historikům i laickým čtenářům zřejmá. Každá dějinná situace a každá generace přináší novou poptávku, nové inspirace, nové otázky, nová vidění; hledáním odpovědí se odkrývají nová témata, vynalézají nové konceptualizace a metodické postupy a historická věda se bolestně prodírá kupředu. I toto je jeden z důvodů, proč jednotlivé kapitoly provází více či méně obsáhlá bibliografie domácích i zahraničních prací, která odkazuje zájemce k dalším, občas i výkladově kontroverzním zdrojům.

Navzdory prvotnímu zklamání tvůrců z podstatné redukce obrazového vybavení se ukázalo, že nakladatelství i grafik odvedli vynikající práci; odborné informace v textu převažují nad popularizačními svody a tomuto záměru by přílišné uplatnění známých reprodukcí (které byly plánovány opět s ohledem na zahraničí) mohlo spíše uškodit. Vznikl tak důstojný, užitečný, kompetentní a dokonce sličný svazek, jež předseda Akademie věd prof. Václav Pačes poctil svým hlasem v anketě *Lidových novin* o nejlepší knihu roku 2008. Nakladatelství Karolinum již zadalo jeho překlady do angličtiny a ruštiny, lze se tedy nadít, že původní cíl redaktorů přece jen dojde svého naplnění. ■

SVATAVA RAKOVÁ,
ředitelka Historického ústavu AV ČR, v. v. i.

AT konference 2009

XV. celostátní konference Společnosti pro návykové nemoci ČLS JEP
a 48. celostátní konference AT sekce Psychiatrické společnosti ČLS JEP
na téma

Mýty a stereotypy v adiktologii

se koná ve dnech **31. května až 4. června 2009** ve Vojenské zotavovně Měřín.

Podrobné informace naleznete na webových stránkách www.atkonference.cz.

ČESTNÉ MEDAILE ZA ZÁSLUHY O AKADEMII VĚD ČESKÉ REPUBLIKY

Předseda Akademie věd ČR Václav Pačes udělil dne 4. března 2009 na slavnosti ve vile Lanna čestnou medaili Za zásluhy o Akademii věd České republiky čtyřem významným a dlouholetým pracovníkům. Pro jejich představení čtenářům Akademického bulletinu vybíráme z přednesených laudátií.

Ing. **Karel Klusáček**, CSc., MBA

Po 15 letech výzkumu v oblasti chemického inženýrství na Ústavu chemických procesů Akademie věd se v roce 1984 stal jedním ze zakladatelů Technologického centra Akademie věd, kde působí jako ředitel dodnes. Technologické centrum se pod jeho vedením stalo národním pracovištěm v oboru strategických studií pro výzkum a vývoj, národním informačním centrem pro evropský výzkum, významným centrem technologického transferu a podpory inovačního podnikání. Je častým a uznávaným projektovým partnerem řady prestižních evropských výzkumných pracovišť a intenzivně spolupracuje s Evropskou komisí a Organizací spojených národů pro průmyslový rozvoj. Z další řady aktivit Ing. Klusáčka bych závěrem ještě zmínil, že je delegátem ČR v Evropském výboru pro vědu a technický výzkum a prezidentem Společnosti pro podporu transferu technologií ČR.

RNDr. **Vladimír Albrecht**, CSc.

V roce 1998 nastoupil do Technologického centra, kde se podílel na řešení projektu Národní kontaktní organizace pro 5. rámový program EU pro výzkum a vývoj. Spoluorganizoval desítky informačních dnů a rozvíjel též monitorování účasti českých týmů ve stovkách projektů evropského výzkumu. V letech 2003–2007 vedl projekt Národní informační centrum pro evropský výzkum, inicioval uspořádání konference *České dny pro evropský výzkum*, která se v následujících letech proměnila na pravidelná každoroční setkání za účasti představitelů české vědy a výzkumu, Evropské komise a zahraničních přednášejících. Dr. Albrecht úzce spolupracuje s Evropskou komisí na problematice monitorování a ex-post hodnocení rámcových programů, je členem European Evaluation Network a na výzvu Evropského dvora auditorů se podílel na analýzách zaměřených na vybudování systému pro hodnocení výsledků rámcových programů. Má velké zásluhy na vydávání dvouměsíčníku

ECHO a je zakladatelem edice *Vademecum* rámcového programu, která poskytuje informace o rámcovém programu pro českou odbornou veřejnost (dosud vydáno 190 brožurek).

Ing. **Jan Škoda**

V roce 1985 začínal ve Správě účelových zařízení jako vedoucí realizace staveb se zaměřením na rekonstrukce památkových objektů. Od 1. ledna 1995 byl jmenován ředitelem Kanceláře AV a o šest let později Střediska společných činností. Při záplavách v roce 2002 byl „stýčným důstojníkem“ při záchraně především písemných fondů, archivů a depozitářů ústavů Akademie. Při přechodu pracovišť na formu v. v. i. významně přispěl k racionálnímu a transparentnímu průběhu převodu vlastnictví, zejména nemovitostí, ze státního majetku na veřejné výzkumné instituce. V současné době je ředitelem Divize správy majetku a služeb SSČ, kde se plně věnuje výstavbě a správě nemovitostí pro pracoviště Akademie. Má nesporné zásluhy o znovuzískání zámeckého hotelu Třešť a zdárné dokončení velmi rozsáhlé rekonstrukce Konferenčního centra AV ČR – zámku Liblice.

JUDr. **Miroslav Šmidák**

Doktora Šmidáka není třeba představovat. Jeho aktivní přínos do právních a organizačních otázek života Akademie je dobře znám. Účastnil se přípravy a provádění potřebných změn zákona o ČSAV, jejích Stanov i dalších vnitřních předpisů a pravidel, legislativní a organizační přípravy zřízení Akademie věd České republiky. Aktivně se podílel

na všech transformačních opatřeních, která se v Akademii uskutečnila, počínaje vypracováním a prováděním vládního transformačního programu v první polovině devadesátých let a konče nedávnou přeměnou jejích pracovišť na veřejné výzkumné instituce. ■

-red-

VŠECHNA FOTA: STANISLAVA KYSELOVÁ, AKADEMICKÝ BULLETIN

ČESTNÁ OBOROVÁ MEDAILE FRANTIŠKA PALACKÉHO

Světově uznávaná osobnost v oblasti hudební vědy, prof. Ivan Vojtěch, který je považován za jednoho z největších znalců díla hudebního skladatele Arnolda Schönberga, převzal 12. března 2009 čestnou oborovou medaili Františka Palackého za zásluhy v historických vědách.

Prof. Vojtěch (1928) je spoluzakladatelem a dlouholetým členem mezinárodní ediční rady souborného vydání Schönbergových děl a rovněž vynikajícím odborníkem na českou hudební kulturu 19.–20. století i na pražskou německou hudební kulturu. Jeho život je spjatý s vědeckou i pedagogickou činností, editorskými aktivitami, ale též se žurnalistikou a literární kritikou. V letech 1953–1960 přednášel estetiku a dějiny hudby na Janáčkově akademii múzických umění v Brně a působil též na tehdejší katedře dějin hudby FF UK v Praze. V letech 1956–1968 měl na starosti kritickou rubriku *Literárních novin*. V letech 1960–1970 se stal členem redakce časopisu *Divadlo* a v letech 1968–1970 šéfredaktorem časopisu *Hudební rozhledy*. V období normalizace byl prof. Ivan Vojtěch nucen odejít z Filozofické fakulty UK a nemohl publikovat. Možnost opět vědecky pracovat získal díky přijetí do Ústavu pro českou literaturu ČSAV, kde působil ve 2. polovině 80. let v Kabinetu pro studium českého divadla. V r. 1990 byl opět přijat na FF UK, do Ústavu hudební vědy. Zde postupně získal vědeckou hodnost docenta a profesora. V roce 1999 se stal ředitelem Ústavu pro hudební vědu AV ČR ve vysoce náročných podmínkách a tuto funkci vykonával do konce roku 2002, kdy byl Ústav pro hudební vědu AV ČR přičleněn k Etnologickému ústavu AV ČR. Po sloučení obou ústavů i nadále pracoval jako vědecký pracovník oddělení, nyní Kabinetu hudební historie. Za organizační i odborné aktivity získal

v r. 2008 status emeritního pracovníka AV ČR. Jeho publikační činnost zahrnuje stati a eseje k dílům B. Smetany, A. Dvořáka, L. Janáčka a k dalším českým i německy hovořícím skladatelům středo-evropského prostoru 19. a 20. století. Jeho texty, soustředěné do knižních publikací *Komentáře* (Praha 1988) a *Rozpravy* (Praha 1998), jsou doporučovány jako literatura k vysokoškolskému studiu. Prof. Ivan Vojtěch oplývá tvořivým a syntetickým myšlením. Umí z drobných indicií vyvozovat široké souvislosti, jeho celoživotní práce mu dala dostatek zkušeností, aby se mohl pohybovat napříč kulturními žánry a objevovat vazby nejen mezi nimi samotnými, ale též souvislosti umělecké tvorby a mocenských vztahů, souvislosti mezi uměním a sociálním klimatem společnosti. ■

*ZDENĚK UHEREK,
ředitel Etnologického
ústavu AV ČR, v. v. i.*

FOTO: ZDENĚK TICHÝ, ARCHIV KINAV

VOJTĚCH BIRNBAUM

(1877–1934)

Dne 30. května letošního roku uplyne 75 let od smrti významného českého historika umění Vojtěcha Birnbauma, autora tzv. „barokní teorie“, podle níž každý umělecký sloh končí své působení barokní fází. Na základě této teorie závěrečná „barokní fáze“ následuje po úvodním období „klasicismu“. Vojtěch Birnbaum se rovněž jako jeden z prvních badatelů zabýval přehledy vývoje české románské a gotické architektury.

Vojtěch Birnbaum se narodil 7. ledna 1877 v Döblingu u Vídně. Jeho otec byl inženýrem a stavitelem drah. Birnbaumova matka se po předčasné smrti svého manžela znovu provdala za známého poděbradského lékaře Bohumila Boučka a Vojtěch tak strávil většinu dětství v Poděbradech. Po studiích na reálném gymnáziu v Kolíně, na vyšším gymnáziu v Praze a na vyšším gymnáziu v Rychnově nad Kněžnou se zapsal na filozofickou fakultu Karlo-Ferdinandovy univerzity, kde strávil jeden rok. Poslouchal přednášky takových osobností, jako byli Tomáš Garrigue Masaryk, Jaroslav Goll či Jan Palacký. V zimním semestru roku 1897 pokračoval ve studiích ve Vídni, kde studoval mimo jiné u Franze Wickhoffa a Aloise Riegla, zakladatelů tzv. vídeňské školy umělecko-historické. Několik let před Vojtěchem Birnbaumem studoval na vídeňské univerzitě i Max Dvořák. Svou diplomovou práci *Der altchristliche Kirchenbau und sein Verhältnis zur römischen Baukunst* vypracoval Birnbaum na téma starokřesťanské sakrální architektury a obhájl ji v roce 1904. O patnáct let později se na popud Jaroslava Golla a Josefa Šusty habilitoval na Univerzitě Karlově pro obor dějin umění, roku 1921 získal mimořádnou profesuru a šest let na to se stal řádným profesorem a zároveň ředitelem Ústavu pro dějiny umění.

Před první světovou válkou žil jako soukromý vědec v Římě a ve Vídni. Po jejím skončení a s příchodem do Prahy obrátil svůj zájem k umění domácímu. Připravoval přehled románských památek jihočeské oblasti, psal o románských kostelech a účastnil se diskuse o otázce českých rotund. Zajímala jej však i naše gotická architektura, především osobnost Petra Parléře a jeho význam nejen pro vývoj gotiky v Čechách, nýbrž i pro vývoj gotické architektury jako takové.

Ovlivněn Maxem Dvořákem a vídeňskou školou, převzal Birnbaum z tohoto prostředí přísně vědeckou metodu a názor na dějiny umění jako na samostatnou historickou vědu. Ve výtvarném díle

viděl dokument doby a na základě celkového i detailního zjištění znaků je stavěl do vývojové řady. Vycházel z podrobného studia římské architektury, jejíž historický a umělecký význam pevně stanovil. Mezi počátečními díly Vojtěcha Birnbauma je možné jmenovat spisy *De templo Nazianzeno a Gregorio Theologo descripto* (1907) a *Vitruvius und die griechische Architektur* (1914). V téže době publikoval v časopise *Styl* několik článků na téma antické, starokřesťanské a románské architektury. Následovaly práce *Ravennská architektura I.* (1916) a *II.* (1921). V roce 1923 vychází Birnbaumova studie *Dům zvaný Livie na Palatině*. Roku 1924 publikoval dvě práce, a to *Románskou renesanci koncem středověku* a *Barokní princip v dějinách architektury*. Podílel se také na přípravě *Dějepisů výtvarného umění v Čechách*, jehož I. díl – *Středověk* – vyšel roku 1931. V roce 1947 pak Alžběta Birnbaumová uspořádala stati a články z pozůstalosti svého muže do výboru *Listy z dějin umění* a roku 1978 byl péčí Ivo Hlobila vydán výbor statí *Vývojové zákonitosti v umění*.

Působil rovněž ve významných českých vědeckých institucích. Od roku 1925 byl mimořádným členem Královské české společnosti nauk a České akademie věd a umění, v níž zastával funkci hlavního jednatele archeologické komise. Byl i dlouholetým členem domácí rady Klubu Za starou Prahu, jehož se posléze stal předsedou.

Pro Birnbaumovu vědeckou osobnost je příznačná detailnost v bádání a přísná slohová kritika dokumentů. Bohužel nelítostná smrt ukončila nečekaně jeho život, aniž mu bylo dopřáno, aby mohl dokončit celou řadu chystaných prací a postavil se do čela filozofické fakulty, jejímž děkanem byl zvolen pro rok 1934–1935. ■

VÁCLAV HANKOVEC,
Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i.

MOCNÝM NAVZDORY

Publikace Jaroslava Pažouta *Mocným navzdory* by mohla nést podtitul Zlatá šedesátá: mapuje totiž 60. léta minulého století, jež byla ve znamení pohybu a hledání alternativ k existujícímu stavu společnosti, jenž již nevyhovoval tehdejším představám. K nejvýznamnějším aktérům patřili studenti, kteří byli subjektem protestního hnutí, jež na počátku šedesátých let postupně zasáhlo celý svět, tehdejší Československo nevyjímaje. Kniha má podtitul: *Studentské hnutí v šedesátých letech 20. století* a na svoji pouť do světa se vydala z pražského Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i. Právě tam se 4. března 2009 setkali historikové, novináři i pamětníci na besedě s autorem Jaroslavem Pažoutem. Ten ve své knize paralelně sleduje vývoj západoevropského a československého studentského hnutí od jeho počátku přes kulminaci v roce 1968 až po jeho pozvolný rozpad.

Na západ od našich hranic se historikové a politologové věnovali studiu tohoto fenoménu a jeho dopadu na společnost již od 70. let minulého století. V tehdejší Československu a v dalších socialistických státech to však nebylo myslitelné. Také proto je publikace *Mocným navzdory* jedinečným počinem, jak ji v besedě ocenili zejména pamětníci. Historik Jaroslav Pažout vnímá období 60. let komplexně, snaží se zachytit postoje a aktivity studentstva na pozadí celkového vývoje společnosti, ozřejmit čtenářům, z jakých kořenů vznikl protest studentů a jaké dopady měl na společnost. Vždyť například potlačení demonstrace studentů ze strahovských kolejí v Praze na konci října 1967 bylo jednou z bezprostředních příčin společenských změn známých jako Pražské

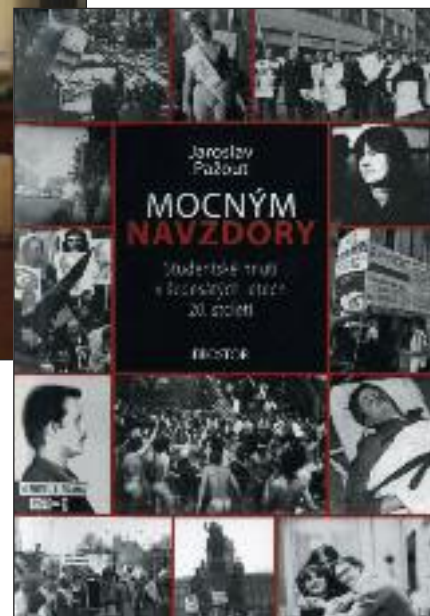

FOTO: ARCHIV ÚSD AV ČR

jaro. Na obranu svobody a demokracie se studenti postavili během studentské stávkové po okupaci Československa v srpnu 1968 a po smrti studenta Jana Palacha v lednu 1969. Jak zaznělo v diskusi od pamětníků: studenti v 60. letech se společenského dění nejen účastnili, ale také ho formovali a spoluvytvářeli.

Jaroslav Pažout se zabývá československými dějiny šedesátých až osmdesátých let 20. století, zejména studentským hnutím, jakož i opozicí a její perzekucí v období tzv. normalizace. V současnosti působí v Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, na Technické univerzitě v Liberci a v Národním archivu. Spolupracuje též s knihovnou samizdatové a exilové literatury Libri prohibiti na vydávání dokumentů Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných. ■

ZUZANA BUKOVSKÁ,
Odbor mediální komunikace AV ČR

Prezentace publikace *Mocným navzdory se konala ve studovně Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR. Čtyřicet let po vyvrcholení vlny studentských protestů ji vydalo nakladatelství Prostor.*

Rada Ústavu biologie obratlovců AV ČR, v. v. i.,

vyhlašuje veřejné výběrové řízení na obsazení funkce ředitele (ředitelky) pracoviště.

Požadavky: vysokoškolské vzdělání příslušného zaměření, vědecká hodnost (CSc., Ph.D.), zkušenost s organizační prací v oblasti výzkumu a vývoje, významné výsledky vědecké tvůrčí činnosti, jazykové znalosti, morální bezúhonnost a splnění zákonných požadavků na kandidáty podle ustanovení § 17 odst. (4)–(6) zákona č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, v platném znění.

Písemné přihlášky s odborným životopisem a ověřenými doklady o dosažené kvalifikaci, přehledem dosavadní praxe, publikační činnosti a se stručným rozбором hlavních záměrů a představ o činnosti ústavu přijímá **do 11. května 2009**

Ústav biologie obratlovců AV ČR, v. v. i., sekretariát, Květná 8, 603 65 Brno.

Tel.: 543 422 540; e-mail: ubo@ivb.cz; webové stránky: www.ivb.cz

FOTO: STANISLAVA KYSELOVÁ, AKADEMICKÝ BULLETIN

The XXXIV Session of the Academy Assembly of the AS CR took place on March 24, 2009 in Prague. New members of the Academy Council of the AS CR and of the Council for Sciences were elected. The following day, the new president professor Jiří Drahoš took up his office.

THE EVENT

The greatest liability for an institution: an interview with AS CR's new president

In this issue, we present an interview with the new president of the Academy of Sciences of the Czech Republic, Prof. Jiří Drahoš, who was elected by the Academy Assembly on December 16, 2008. He assumed the office on March 25, 2009. Professor Jiří Drahoš, who has worked in the Institute of Chemical Process Fundamentals AS CR since 1977 and has been the Academy's deputy chairman in charge of chemical sciences for three years, has published over 60 original scientific works that have been cited more than 700 times. He is also co-author of ten foreign and nine Czech patents. Professor Jiří Drahoš said that he plans to focus on cooperation with universities in research and innovation, extend the work of top foreign researchers in the Academy's institutes and promote participation of the AS institutes in international projects.

ACADEMY ASSEMBLY

The Academy Assembly, the highest body of the Academy of Sciences of the Czech Republic responsible for the highest priority decisions related to the AS CR, held its XXXIV Meeting in the Municipal House in Vinohrady on March 24, 2009.

FROM BRUSSELS

European future technologies within the 7th Framework Programme

On the occasion of the *European Future Technologies Conference and Exhibition – Science beyond Fiction (FET09)*, we present an interview with Aleš Fiala, head of the unit of Future and Emerging Technologies

– FET-Open (F2). FET09 is a new forum dedicated to frontier research in future and emerging information technologies. Leading scientists, policy-makers, industry representatives and science journalists will to discuss today's science, tomorrow's technologies and the impact of both on future on society in the future. The english version of this interview is available on web sites <http://abicko.avcr.cz>.

SCIENCE AND RESEARCH

Apocalypticism, Millenarianism, and Prophecy in 17th Century

The Institute of Philosophy AS CR organized an international workshop *Apocalypticism, Millenarianism, and Prophecy – Eschatological Expectations between East-Central and Western Europe, 1560–1670*, which was held in Prague on January 15–16, 2009. The workshop was focused on the topic of eschatological expectations and chiliasm in the early modern period. The workshop is also a part of the project *Intellectual Networks in Central and Western Europe, 1570–1670*.

Science, or Else? – Anthropocentrism in the Sciences

Science, or Else?, colloquia held at Villa Lanna, is organized by the Academy of Sciences of the Czech Republic and the Collegium Helveticum, an Institute supported by both the Swiss Federal Institute of Technology in Zurich (ETH) and the University of Zurich. They bring together scientists from various fields of research to discuss general aspects of science, the position of science in society and its consequences to humanity. This year was the 11th meeting and took place from January 16–18, 2009. Its topic was *Anthropocentrism in the Sciences*.

NOVÉ KNIHY

O ČEM STALIN VĚDĚL Záhada operace Barbarossa

Kniha amerického zpravodajského pracovníka je rozbořem činnosti sovětské civilní i vojenské rozvědky na počátku čtyřicátých let 20. století. Zaměřuje se na podrobné rozkrytí působení a výsledků sovětských zpravodajských služeb, dotýká se však i politických, vojenských a hospodářských aspektů, které tyto aktivity ovlivňovaly.

Murphy, D. E., edice *Stíny*, Academia, Praha 2008. Vydání 1.

DENÍK 1921–1961 Scientific diary

Svůj deník, nazvaný podle Faradayova deníku *Scientific diary*, si česká filozofka a přírodovědkyně Albína Dratvová začala psát již roku 1921. Chtěla, aby zachytil zejména její filozofické a přírodovědné úvahy, avšak postupně zasahoval čím dál více do roviny osobní a subjektivní.

Dratvová, A., edice *Paměť*, Academia, Praha 2008. Vydání 1.

JAN PALACH '69

Publikace přináší vůbec poprvé nejen detailní historický popis Palachova příběhu a jeho radikálního protestu, ale přibližuje také jeho theologickou, filozofickou i uměleckou reflexi. Součástí knihy je rozsáhlá edice archivních dokumentů a fotografií, které shromáždili během vyšetřování Palachova sebeupálení příslušníci Veřejné i Státní bezpečnosti. Jedná se většinou o dosud nepublikované materiály. Kniha obsahuje také filmový DVD disk s šesti dokumentárními a uměleckými snímky.

Blažek, P., Eichler, P., Jareš, J. a kol., *Togga, Filozofická fakulta UK, Ústav pro studium totalitních režimů*, Praha 2009. Vydání 1.

UVNITŘ NEOLITICKÉ MYSLI Vědomí, vesmír a říše bohů

Autoři knihy zkoumají složitou pavučinu víry, mýtů a představ v neolitickém období, kdy se zrodilo zemědělství a třídně rozdělená společnost. Zaměřují se na dvě odlišná místa a období: Blízký východ s jeho kultovními stavbami a západní Evropu s jejími kamennými monumenty, staršími než egyptské pyramidy.

Lewis-Williams, D., Pearce, D., edice *Galileo*, Academia, Praha 2008. Vydání 1.

19. STOLETÍ V NÁS

Modely, instituce a reprezentace, které přetrvaly

Uplynulo jen několik let od okamžiku, kdy 19. století přestalo být „minulým“. Celé jedno století oddělilo přítomnost od roku 1900, a tak jej od nás vzdálilo nejen časově, ale i symbolicky. 19. století vstupuje do různých diskursů a nabyvá řady podob, jež oscilují mezi dvěma mezními postoji – apologií a odsouzením. Obě stanoviska přitom shodně považují 19. století za epochu, kdy se vytvořily souřadnice, v nichž se pohybujeme dodnes.

Řepa, M. (ed.), *Nakladatelství Historický ústav*, Praha 2008. Vydání 1.

NEJPRODÁVANĚJŠÍ KNIHY V KNIHKUPECTVÍ ACADEMIA V BŘEZNU 2009

- 1. Macek, J., Dvořák, J., Traxler, L., Červenka, V. – Motýli a housenky střední Evropy – Noční motýli II.
- 2. Macura, V. – Šťastný věk (a jiné studie o socialistické kultuře; s podporou AV ČR)
- 3. Lovelock, J. – Gaia vrací úder
- 4. Radil, T. – Ve čtrnácti sám v Osvětimi (s podporou Nadačního fondu obětem holocaustu)
- 5. Slavík, J. – Válečný deník historika (s podporou AV ČR)

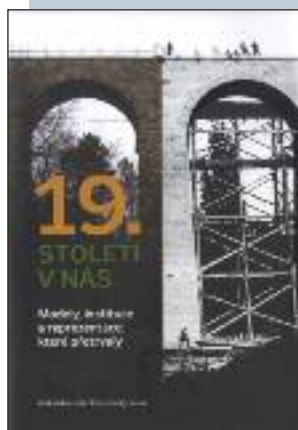
Tituly ostatních nakladatelů:

- 1. Teplík, T. – Evropská diplomacie v historických souvislostech, Impronta
- 2. Kolektiv autorů – Živé hodnoty Masarykova Československa, PF MU, Statutární město Brno
- 3. Šatlava, L. – Jazyk a identita etnických menšin, Slon
- 4. Bais, S. – Rovnice – Symboly poznání, Dokořán
- 5. Kaplický, J. – Josef a Josef Kaplicky, Respekt Publishing

Knihkupcův tip:

- Ferguson, N. – Válka světa – Dějiny věku nenávisti, Academia

ŠÁRKA HOLÁ,
vedoucí knihkupectví Academia,
Václavské náměstí 34, Praha 1

DĚKOVNÉ

LISTRY

ZAMĚSTNANCI

AV

VŠECHNA FOTA: STANISLAVA KYSELOVÁ, AKADEMICKÝ BULLETIN

PRO

ČR

Předseda Akademie věd ČR prof. Václav Pačes předal 10. března 2009 děkovné listy pracovníkům Akademie, kteří dlouholetou kvalitní a obětavou prací přispěli k úspěšné činnosti svého pracoviště a tím i AV ČR jako celku. Poprvé je v roce 1997 předával tehdejší předseda Akademie prof. Rudolf Zahradník, v roce 2007 tuto myšlenku obnovil prof. Václav Pačes. Součástí děkovných listů byla litografie budovy Akademie věd na Národní třídě od Jana Schickera.

Isd

